

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
DOTYCZĄCA PROJEKTU PIERWSZEJ ZMIANY STUDIUM
UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY BOGUSZÓW-GORCE**

Autorzy:

mgr inż. Katarzyna Drobot
mgr inż. Edyta Jaworska
mgr inż. arch. Marek Wiland

- członek ZOIU nr Z-440
- biegły w zakresie sporządzania prognoz skutków wpływu ustaleń planu zagospodarowania przestrzennego na środowisko nr 1282 z dnia 31.12.1998 r.
- członek ZOIU nr Z-044.
- uprawnienia do projektowania w planowaniu przestrzennym nr 1016/89 z dnia 12.09.1989 r.

Dyrektor Biura

mgr inż. arch. Marek Wiland

SPIS TREŚCI

1. PODSTAWA PRAWNA.	3
2. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTU PIERWSZEJ ZMIANY STUDIUM ORAZ JEGO POWIĄZANIACH Z INNYMI DOKUMENTAMI.	3
3. METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY.	6
4. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI USTALEŃ PROJEKTU PIERWSZEJ ZMIANY STUDIUM ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA.	11
5. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO.	12
6. ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNE ZMIANY TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTU PIERWSZEJ ZMIANY STUDIUM. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI USTALEŃ PROJEKTU PIERWSZEJ ZMIANY STUDIUM.	12
7. CHARAKTER I STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARZE OBJĘTYM PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM.	14
7.1. Charakterystyka środowiska.	14
7.2. Główne istniejące zagrożenia środowiska. Stan i jakość środowiska.	22
7.2.1. Powietrze.	22
7.2.2. Klimat akustyczny.	24
7.2.3. Wody podziemne i powierzchniowe.	25
7.2.4. Gleby.	26
7.2.5. Zagrożenia dla fauny i flory.	27
7.3. Stan dotychczasowego zagospodarowania.	28
8. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTU PIERWSZEJ ZMIANY STUDIUM ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWANIA PROJEKTU PIERWSZEJ ZMIANY STUDIUM.	29
9. IDENTYFIKACJA I OCENA ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO W OPARCIU O ANALIZĘ USTALEŃ I ROZWIĄZAŃ FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH PROJEKTU PIERWSZEJ ZMIANY STUDIUM.	32
10. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI USTALEŃ PROJEKTU PIERWSZEJ ZMIANY STUDIUM.	49
11. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE PIERWSZEJ ZMIANY STUDIUM WRAZ Z UZASADNIENIEM ICH WYBORU LUB WYJAŚNIENIE BRAKU ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH.	51
12. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALNISTYCZNYM.	52

1. PODSTAWA PRAWNA.

Prognozę do projektu Pierwszej Zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Boguszów-Gorce sporządzono na podstawie art. 46 pkt 1 oraz w oparciu o art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235, z późn. zm.). Ponadto uwzględniono decyzje organów dotyczące zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko, tj.:

- Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu pismem znak: WSI.411.74.2014.AW z dnia 21 marca 2014 r.
- Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego pismem znak: PSSE/ZNS/623-02-04/AS/14 L.dz. 923/863 z dnia 24 lutego 2014 r.

2. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTU PIERWSZEJ ZMIANY STUDIUM ORAZ JEGO POWIĄZANIACH Z INNYMI DOKUMENTAMI.

Prognozę oddziaływania na środowisko opracowano do projektu zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Boguszów-Gorce (zwanego dalej projektem Pierwszej Zmiany Studium), sporządzanego w związku z Uchwałą Nr XXXV/217/13 Rady Miejskiej w Boguszowie-Gorcach z dnia 27 września 2013 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Boguszów-Gorce. Projektem Pierwszej Zmiany Studium objęto dwie enklawy tj. tereny położone przy ul. Głowackiego (zwanej dalej enklawą nr 1) oraz tereny w rejonie góry Dzikowiec (zwane w dalszej części niniejszego opracowania zespołem enklaw nr 2). Obszary te wskazano na rysunku pt. „Prognoza oddziaływania na środowisko”, stanowiącym załącznik do niniejszego opracowania.

Projekt Pierwszej Zmiany Studium zmienia w części Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Boguszów-Gorce, przyjęte Uchwałą Nr XVIII/102/12 Rady Miejskiej w Boguszowie-Gorcach z dnia 31 maja 2012 r. (zwane dalej dotychczasowym Studium).

Do zmiany dotychczasowego Studium na terenach leżących w rejon ul. Głowackiego, przystąpiono ze względu na potrzebę ujednolicenia niespójnych regulacji obowiązującego Studium w jednostce „Kuznice Świdnickie – C1”, w której leży omawiany teren. Bowiem w części tekstowej dotychczasowego Studium w ww. jednostce zakazano lokalizacji nowej zabudowy, a w części rysunkowej dopuszczono taką możliwość. Taka sytuacja może wpływać na różne interpretacje ustaleń studium, więc postanowiono omawianą kwestię jednoznacznie uregulować. Zwłaszcza, że obowiązujący na omawianym obszarze plan miejscowy, przewiduje tu zabudowę mieszkaniowo-usługową.

Natomiast celem projektu Pierwszej Zmiany Studium na terenach położonych w rejonie góry Dzikowiec, jest stworzenie warunków przestrzennych dla rozwoju Ośrodka Sportowo-Rekreacyjnego „Góra Dzikowiec”. W dotychczasowym Studium ww. tereny wchodziły w skład jednostki „Stary Lesieniec - D8” o funkcji całorocznego ośrodka rekreacyjno-sportowego o znaczeniu regionalnym. Jednak jednostka ta obejmuje jedynie istniejące zagospodarowanie, w tym istniejący wyciąg i wąską trasę zjazdową. By ośrodek mógł się rozwijać i stać – zgodnie z założeniami - „markowym produktem w zakresie turystyki aktywnej”, potrzebne są dodatkowe tereny inwestycyjne. W sporządzanym obecnie projekcie planu miejscowego obejmującym m.in. omawiane tereny, poszerzono (w stosunku do ustaleń obowiązującego planu jak i dotychczasowego Studium) areał gruntów, które mogłyby zostać wykorzystane dla nowego wyciągu narciarskiego. Obejmują one głównie grunty leśne, będące własnością Lasów Państwowych (uzyskano już zgodę Ministra Środowiska na zmianę przeznaczenia niektórych z tych gruntów na cele nieleśne).

Należy podkreślić, że sporządzenie projektu Pierwszej Zmiany Studium pozwoli na wprowadzenie stosownych zmian w sporządzanym obecnie projekcie planu miejscowego, obejmującym m.in. omawiane enklawy, a w konsekwencji uchwalenie tego planu przy zachowaniu wymogu określonego w art. 20 ust. 1 *ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (Dz. U. z 2012 r., poz. 647, z późn. zm.).

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy jest jednym z elementów systemu planowania przestrzennego kraju i zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym – jako akt niższego rzędu – musi uwzględniać ustalenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa, a ten z

kolei ustalenia koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju. Zatem opracowując projekt Pierwszej Zmiany Studium uwzględniono założenia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego, Perspektywa 2020, przyjętego Uchwałą Nr XLVIII/1622/2014 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 27 marca 2014 r. Z kolei przy sporządzaniu ww. planu województwa uwzględniono założenia koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju 2030 (KPZK 2030), która została przyjęta Uchwałą Nr 239 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2011 r. (M.P. z 2012 r., poz. 252).

Poza wymienionymi powyżej dokumentami, przy sporządzaniu projektu Pierwszej Zmiany Studium uwzględniono również ustalenia: Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020 roku (przyjętej Uchwałą Nr XLVIII/649/2005 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 30 listopada 2005 r.) oraz Wieloletniego Programu Inwestycyjnego dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007–2013 (przyjętego Uchwałą Nr XXXVI/583/09 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 29 stycznia 2009 r.).

Opracowując projekt Pierwszej Zmiany Studium uwzględniono także gminne strategie, plany i programy, których sporządzenie w niektórych przypadkach wynika z obowiązku, jaki został nałożony na gminy przez przepisy prawa. Część tych opracowań, zgodnie z wymaganiami ustawodawców, jest spójna z tożsamymi dokumentami sporządzanymi na wyższych szczeblach administracji publicznej. Do takich dokumentów należą m.in. Kierunki Strategii Rozwoju Gminy Miejskiej Boguszów-Gorce, przyjęte Uchwałą Nr XXX/201/01 Rady Miejskiej w Boguszowie-Gorcach z dnia 30 marca 2001 r.

W ramach opracowywania projektu Pierwszej Zmiany Studium uwzględniono ponadto informacje zawarte w *Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry*. Zgodnie z ustawą z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne ustalenia *Planu gospodarowania wodami...* uwzględnia się między innymi w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin. W *Planie gospodarowania wodami dorzecza Odry* nie zawarto postulatów dotyczących konkretnych działań inwestycyjnych dotyczących obszaru gminy Boguszów-Gorce.

Sporządzając projekt Pierwszej Zmiany Studium wzięto pod uwagę także ustalenia *Programu wodno-środowiskowego kraju*, w tym zwłaszcza dotyczące działań mających służyć osiągnięciu celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych.

3. METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY.

Istniejący stan środowiska opisano na podstawie wizji w terenie oraz dzięki informacjom zawartym w wymienionych poniżej materiałach. Natomiast oceny oddziaływania na środowisko planowanego w projekcie Pierwszej Zmiany Studium zagospodarowania, dokonano poprzez analizę i konfrontację ustaleń oraz rozwiązań funkcjonalno-przestrzennych zawartych w projekcie Pierwszej Zmiany Studium (ważnych z punktu widzenia wpływu na środowisko) z charakterem (walorami i wrażliwością) elementów środowiska przyrodniczego występujących na obszarze objętym omawianym projektem i w jego sąsiedztwie.

Przy sporządzeniu prognozy wykorzystano m.in. następującą literaturę i materiały źródłowe:

- Akszak Consulting Mirosław Okińczyc, grudzień 2010. Raport o oddziaływaniu na środowisko przedsięwzięcia: “Eksploracja złoża melafiru “Rybnica I” w Rybnicy Leśnej gm. Mieroszów pow. wałbrzyski”;
- Błażej M., grudzień 2009. Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe miasto Boguszów-Gorce, Projektowanie urbanistyczne – Fabian W. Jaskólski, Wałbrzych;
- Biuro Urbanistyczne Ecoland, październik 2012. Raport o oddziaływaniu na środowisko przedsięwzięcia polegającego na zmianie koncesji na wydobycie melafiru ze złoża „Rybnica Leśna”;
- Centralna Baza Danych Geologicznych, PIG-PIB, Internet (<http://bazagis.pgi.gov.pl>);
- Dadlez R., Marek S., Pokorski J., 2000, Mapa geologiczna Polski bez utworów kenozoicznych. Ministerstwo Środowiska i Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa;
- Decyzja Ministra Środowiska znak ZS-W-2120-95-4/2010 z dnia 30 września 2010 r.;
- Decyzja Ministra Środowiska znak ZS-W-2120-92-2/2012 z dnia 25 lipca 2012 r.;
- Decyzja Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych we Wrocławiu znak ZZ-2120-1470-1/11 z dnia 6.10.2011 r.;

- Dratwa J., Notatka z lustracji rejonu Dzikowca w PKS W przeprowadzonej w dniu 10.06.2014 r.;
- Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory;
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (wersja ujednolicona);
- Fulica-Jankowski W., 2005. Inwentaryzacja przyrodnicza województwa dolnośląskiego, Miasto Boguszów-Gorce, Tom I, Opracowanie tekstowe, Rośliny, grzyby i zwierzęta, Wrocław;
- Fulica-Jankowski W., 2005. Inwentaryzacja przyrodnicza województwa dolnośląskiego, Miasto Boguszów-Gorce, Tom II, Karty ewidencyjne roślin i grzybów, Wrocław;
- Fulica-Jankowski W., 2005. Inwentaryzacja przyrodnicza województwa dolnośląskiego, Miasto Boguszów-Gorce, Tom III, Karty ewidencyjne zwierząt, Wrocław;
- Furtak P., Homa M., czerwiec 2009, Program Ochrony Środowiska dla Gminy Boguszów-Gorce - aktualizacja na lata 2008-2011 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2015, Internet (bip2.alfatv.pl);
- Ikar, Geoportal Państwowego Instytutu Geologicznego, Internet (ikar2.pgi.gov.pl);
- Infogeoskarp, Informacja geologiczna złóż kopalin, Internet (<http://baza.pgi.gov.pl/igs/>);
- Kierunki Strategii Rozwoju Gminy Miejskiej Boguszów-Gorce, przyjęte Uchwałą Nr XXX/201/01 Rady Miejskiej w Boguszowie-Gorcach z dnia 30 marca 2001 r.;
- Kondracki J., 2002. Geografia regionalna Polski. PWN, Warszawa;
- Lokalny Program Rewitalizacji miasta Boguszów-Gorce na lata 2007-2013, Internet;
- Maciantowicz M., 2011. Fragmentacja terenów leśnych. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Zielonej Górze. Internet (<http://www.pachnica.pl/wp-content/uploads/2011/07/Fragmentacja-teren%C3%B3w-le%C5%9Bnych-tryb->

- zgodno%C5%9Bci.pdf); Matuszkiewicz J.M., 2008. Potencjalna roślinność naturalna Polski. IGiPZ PAN, Warszawa;
- Matuszkiewicz J.M., 2008. Regionalizacja geobotaniczna Polski. IGiPZ PAN, Warszawa;
 - Mikulski R., Bubobory w Lasach Państwowych. Centrum Edukacji Przyrodniczo-Leśnej w Rogowie. Internet (<http://cepl.sggw.pl/bubobory/artykuly/sowka.htm>);
 - Ministerstwo Środowiska, System wymiany informacji o różnorodności biologicznej w Polsce. Internet (<http://www.ios.edu.pl/biodiversity/index0.htm>);
 - Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska, Inwentaryzacja ornitologiczna proponowanych obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000: Góry Izerskie i Sudety Wałbrzysko - Kamiennogórskie, , Warszawa, 30 września 2009;
 - Nauka w Polsce. Serwis PAP poświęcony polskiej nauce. Nawet ograniczona wycinka lasu negatywnie wpływa na jego różnorodność. Internet (<http://www.naukawpolsce.pap.pl/aktualnosci/news,400366,nawet-ograniczona-wycinka-lasu-negatywnie-wplywa-na-jego-roznorodnosc.html>);
 - Nauka w Polsce. Serwis PAP poświęcony polskiej nauce. Nawet ograniczona wycinka lasu negatywnie wpływa na jego różnorodność. Internet (<http://www.naukawpolsce.pap.pl/aktualnosci/news,400366,nawet-ograniczona-wycinka-lasu-negatywnie-wplywa-na-jego-roznorodnosc.html>);
 - Państwowa Służba Hydrogeologiczna, Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy, Stan środowiskowy wód podziemnych w Polsce, Internet (<http://www.psh.gov.pl/stan-srodowiskowy-wod-podziemnych-w-polsce2,strona,2.html>);
 - Państwowy Instytut Geologiczny, Centralna Baza Danych Geologicznych, Internet (<http://baza.pgi.gov.pl/>);
 - Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy, Biuletyn Państwowej Służby Hydrogeologicznej, Zadania Państwowej Służby Hydrogeologicznej w 2012 r., Internet (<http://www.psh.gov.pl/plik/id,7070.pdf>);

- Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy, System Mapy Geośrodowiskowej Polski. Internet (<http://emgsp.pgi.gov.pl/emgsp/>);
- Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy, System Oslony Przeciwosuwiskowej, Internet (<http://geoportal.pgi.gov.pl/portal/page/portal/SOPO>);
- Państwowa Służba Hydrogeologiczna, Charakterystyka zweryfikowanych JCWPd Internet (<http://www.psh.gov.pl/publikacje/jcwpd/>); PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. Mapa linii kolejowych w Polsce zarządzanych przez PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. oraz innych zarządców, Internet (<http://www.plk-sa.pl/linie-kolejowe/siec-linii-kolejowych-w-polsce/mapy/>);
- PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. Mapa interaktywna linii kolejowych (<http://mapa.plk-sa.pl/>);
- Plan Zadań Ochronnych specjalnego obszaru ochrony Natura 2000 GÓRY KAMIENNE w województwie dolnośląskim na lata 2013-2022 (projekt);
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego, Perspektywa 2020, przyjęty Uchwałą Nr XLVIII/1622/2014 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 27 marca 2014 r.;
- Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (zatwierdzony na posiedzeniu rady Ministrów w dniu 22 lutego 2011 r.);
- Portal ptaki.info;
- Protokół z przeprowadzenia dowodu z oględzin przeprowadzonych w dniu 25 czerwca 2014 r. na terenie wyciągu krzeselkowego ośrodka sportowo-rekreacyjnego „Dzikowiec” w Starym Lesieńcu (Góra Dzikowiec);
- Puławski Ośrodek Badań Erozyjnych, Vademecum nauk erozyjno-rolniczych, Internet (<http://www.erozja.iung.pulawy.pl/VademecumPl.htm>);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz. U. Nr 77, poz. 510);
- Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. z 2012 r., poz. 914);

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. Nr 237, poz. 1419);
- SANDER+PARTNER, Wind Atlas Poland, Internet (<http://www.sander-partner.ch>);
- Staffa M., Janczak J., Mazurski K.R., Czerwiński J., Potocki J., 1996. Słownik geografii turystycznej Sudetów. Góry Kamienne. Wydawnictwo I-BIS, Wrocław;
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Boguszków-Gorce (Uchwała nr XXIV/160/2000 Rady Miejskiej w Boguszkowie-Gorcach z dnia 29 czerwca 2000r.);
- Sławski M., 2008. Wewnętrzna fragmentacja lasu i jej skutki przyrodnicze. Studia i materiały Centrum Edukacji Przyrodniczo-Leśnej, R.10 Zeszyt 3(19)/2008 (http://cepl.sggw.waw.pl/sim/pdf/sim19_pdf/6_Slawski.pdf);
- Smoczyk M., listopad 2014. Weryfikacja występowania 2 typów siedlisk przyrodniczych jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stromych stokach i zboczach (Tilio platyphyllis-Acerion pseudoplatani, kod *9180) oraz żyzne buczyny (Dentario glandulosae-Fagenion, Galio odorati-Fagenion, kod 9130) na działkach ewidencyjnych nr 21 (część południowo-zachodnia), 22 i 24, obręb Stary Lesieniec, gmina Boguszków-Gorce. Rzepin;
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2012 r., poz. 647, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r. poz. 627, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r. poz. 1232);
- Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2012 r. poz. 145, z późn. zm.);

- Wasiak P., 23.06.2014 r., Opinia zoologiczna obszaru wokół stoku narciarskiego na północno-wschodnim stoku góry Dzikowiec Wielki, gm. Boguszów Gorce, pow. wałbrzyski. Wałbrzych;
- Wawer R., 2002. Mapa „Rejony o różnym stopniu degradacji erozją wodną”;
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu, 2013. Ocena stopnia zanieczyszczenia gleb w województwie dolnośląskim w 2012 roku, Obszary bezpośrednio zagrożone zanieczyszczeniami, Internet (http://www.wroclaw.pios.gov.pl/pliki/gleby/ocena_2012.pdf);
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu, 2013. Ocena poziomów substancji w powietrzu, oraz wyniki klasyfikacji stref województwa dolnośląskiego za Rok 2012 roku. Internet (<http://www.wroclaw.pios.gov.pl/index.php/monitoring-srodowiska/powietrze/oceny/>);
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu, 2013. Ocena stanu czystości wód podziemnych województwa dolnośląskiego Rok 2012 roku. Internet (http://www.wroclaw.pios.gov.pl/pliki/raporty/2012/02_wody.pdf);
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu, 2013. Wody powierzchniowe, Stan jakości wód, Internet (<http://www.wroclaw.pios.gov.pl/index.php/monitoring-srodowiska/wody-powierzchniowe/stan-czystosci-wod/>).

4. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI USTALEŃ PROJEKTU PIERWSZEJ ZMIANY STUDIUM ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA.

Jedną z metod analizy skutków realizacji ustaleń projektu Pierwszej Zmiany Studium jest, wynikająca z ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2012 r., poz. 647, z późn. zm.) ocena zmian w zagospodarowaniu przestrzennym miasta/gminy, która powinna zostać przeprowadzana co najmniej raz w okresie kadencji rady miejskiej, czyli raz na cztery lata (art. 32 ust. 1 i 2 przywołanej ustawy). Przy sporządzaniu tego typu oceny, w ramach wypełnienia obowiązku nałożonego na Burmistrza Boguszu-Gorc przez art. 55 ust. 5 ustawy o

udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (prowadzenie monitoringu skutków realizacji postanowień przyjętego dokumentu), należałoby zwrócić szczególną uwagę na realizację ustaleń projektu Pierwszej Zmiany Studium w zakresie ochrony zasobów środowiska przyrodniczego, krajobrazu oraz elementów środowiska kulturowego. Obowiązek przeprowadzenia oceny, o której mowa w przywołanej powyżej *ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*, wydaje się adekwatnym narzędziem analizy skutków realizacji ustaleń omawianego projektu Pierwszej Zmiany Studium. Bowiem planowane na obszarach projektu Pierwszej Zmiany Studium nie powinno stanowić źródła znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko. Ewentualne niekorzystne influencje nie powinny być tu na tyle silne, by konieczne było prowadzenie dodatkowych metod obserwacji i analizy stanu środowiska. Także częstotliwość przeprowadzania omawianej oceny jest wystarczająca. Zwłaszcza, że badanie stanu jakości środowiska i zachodzących w nim zmian, będą prowadzone w sąsiedztwie obszarów projektu Pierwszej Zmiany Studium w ramach Państwowego Monitoringu Środowisk. Nie ma zatem potrzeby tworzenia dodatkowych rozwiązań w tym względzie.

5. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO.

Obszary objęte projektem Pierwszej Zmiany Studium znajdują się w stosunkowo niewielkiej odległości od granicy państwa (Ośrodek Sportowo-Rekreacyjny „Góra Dzikowiec” leży w odległości około 6 km od granicy Polski z Republiką Czeską). Jednak ze względu na charakter i skalę planowanego zagospodarowania, ewentualne niekorzystne influencje na środowisko, będą miały charakter lokalny i nie wykrócą poza granice Boguszcowa-Gorc, a tym bardziej poza granice Polski. Zatem negatywne oddziaływania na środowisko, będące efektem realizacji ustaleń projektu Pierwszej Zmiany Studium, o znaczeniu transgranicznym nie będą występować.

6. ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNE ZMIANY TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTU PIERWSZEJ ZMIANY STUDIUM. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA

ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI USTALEŃ PROJEKTU PIERWSZEJ ZMIANY STUDIUM.

Teren położony w zasięgu enklawy nr 1 projektu Pierwszej Zmiany Studium jest częściowo zurbanizowany. Istniejące tu budynki są zróżnicowane pod względem przeznaczenia (dominuje tu zabudowa mieszkaniowa), jak i formy architektonicznej. Elementami zainwestowania na omawianym obszarze są także drogi oraz napowietrzna linia elektroenergetyczna średniego (20kV) napięcia. Tereny położone w zasięgu enklawy nr 1 nie posiadają dużych walorów przyrodniczych. Zajmuje je głównie roślinność trawiasta. Poza tym występuje tu roślinność urządzona (ogródki) oraz spontaniczne zakrzaczenia i zadrzewienia. Pewne problemy środowiskowe mogą być związane z prawdopodobnie istniejącymi na tym obszarze, a także w jego sąsiedztwie, przestarzałymi (opartymi na paliwach stałych) systemami ogrzewania. Problemem może być także nieprawidłowe gospodarowanie ściekami i odpadami w gospodarstwach domowych, istniejących w zasięgu enklawy nr 1 projektu Pierwszej Zmiany Studium. Przy czym ze względu na niewielką skalę istniejącej zabudowy, wielkość tych emisji nie powinna być znacząca – z pewnością nie przekracza dopuszczalnych norm. Warto także pamiętać, że powyższy problem emisji zanieczyszczeń powietrza, wód i gleb, dotyczy większości obszarów zurbanizowanych.

Tereny położone w zasięgu zespołu enklaw nr 2 pokrywają lasy, w których zidentyfikowano cenne siedliska oraz stanowiska zwierząt objętych ochroną gatunkową. Elementem zainwestowania w zasięgu zespołu enklaw nr 2 projektu Pierwszej Zmiany Studium jest napowietrzna linia elektroenergetyczna średniego (20 kV) napięcia. Potencjalnym zagrożeniem dla cennych zasobów środowiska, związanym z istniejącym w sąsiedztwie zespołu enklaw nr 2 zagospodarowaniem, są hałas oraz penetracja lasu (w tym cennych siedlisk) przez turystów odwiedzających istniejący tu ośrodek sportowo-rekreacyjny, w tym korzystających z wyciągu narciarskiego. Zagrożenia te nie są przypuszczalnie znaczące, o czym świadczy fakt funkcjonowania od lat ośrodka sportowo-rekreacyjnego, przy jednoczesnym zachowaniu cennych siedlisk przyrodniczych oraz występowaniu chronionych gatunków zwierząt.

Brak realizacji ustaleń projektu Pierwszej Zmiany Studium nie wpłynie istotnie na zmianę opisaną w rozdziale 7.2. jakości środowiska, gdyż w przypadku utrzymania

istniejącego zagospodarowania, zmianie nie ulegnie także obecny stan środowiska. Dotychczasowa struktura użytkowania gruntów, a więc i struktura przyrodnicza obszarów projektu Pierwszej Zmiany Studium, będzie mogła ulegać zmianom na podstawie realizacji ustaleń dotychczas obowiązującego Studium. Natomiast brak realizacji ustaleń projektu Pierwszej Zmiany Studium uniemożliwi dalszy, racjonalny rozwój przestrzenny obszarów nim objętych, uwzględniający aktualne uwarunkowania. W szczególności zablokowana zostanie możliwość rozbudowy ośrodka sportowo-rekreacyjnego „Góra Dzikowiec”, który jest kluczowym produktem turystycznym nie tylko gminy Boguszów-Gorce, ale całego regionu.

Urzeczywistnienie regulacji zawartych w projekcie Pierwszej Zmiany Studium pozwoli na rozwój obszarów nim objętych w kierunku zgodnym z oczekiwaniami lokalnej społeczności i władz Boguszowa-Gorci. Realizacja ustaleń projektu Pierwszej Zmiany Studium przyczyni się także m.in. do rozwoju ekonomicznego gminy, gdyż możliwość rozbudowy ośrodka sportowo-rekreacyjnego „Góra Dzikowiec” jest – o czym już wspomniano – niezwykle istotna dla rozwoju turystyki w regionie. Wprawdzie w wyniku realizacji ustaleń projektu Pierwszej Zmiany Studium, na obszarach nim objętym powiększy się - szczególnie w zasięgu enklawy nr 1 - areał terenów zabudowanych i komunikacyjnych (z których funkcjonowaniem i użytkowaniem związane są negatywne oddziaływania na środowisko, np.: emisje ścieków, odpadów czy zanieczyszczeń powietrza). Do tego budowa planowanych obiektów, budynków i dróg spowoduje także zmiany w krajobrazie. Jednak wielkość tych negatywnych oddziaływań nie będzie prawdopodobnie znacząca, ze względu na skalę tego typu zainwestowania, a charakter zmian nie będzie się specjalnie różnił od tych, które byłyby dokonywane w przypadku realizacji ustaleń dotychczasowego Studium.

7. CHARAKTER I STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARZE OBJĘTYM PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM.

7.1. Charakterystyka środowiska.

Obszary objęte projektem Pierwszej Zmiany Studium, o czym wspomniano już w rozdziale 2, obejmują tereny położone przy ul. Głowackiego (enklawa nr 1) w mieście Boguszów-Gorce oraz tereny obejmujące stok i podnóże góry Dzikowiec (zespół enklaw

nr 2). Najważniejsze uwarunkowania ekofizjograficzne na tych obszarach oraz w ich bezpośrednim sąsiedztwie przedstawiają się następująco:

- Według fizycznogeograficznej regionalizacji Polski [Kondracki J., 2002] obszary projektu Pierwszej Zmiany Studium znajdują się w zasięgu prowincji Masyw Czeski (33), podprowincji Sudety z Pogórzem Sudeckim (332). W jej ramach leży on w makroregionie Sudety Środkowe (332.4-5). W podziale na mezoregiony obszary projektu Pierwszej Zmiany Studium położone są w Górach Kamiennych (332.43).
- Według podziału regionalnego Sudetów Wałbrzyskich [Staffa M. i inni, 1996] obszary projektu Pierwszej Zmiany Studium leżą w regionie Masywu Chełmca, przy granicy z regionem Kotliny Wałbrzyskiej.
- Pod względem morfostruktury obszary projektu Pierwszej Zmiany Studium znajdują się w zasięgu Gór Kamiennych (części Niecki Śródsudeckiej) zbudowanych ze skał wulkanicznych, (magmowych lub żyłowych) i osadowych, których geneza sięga permu. Budowa geologiczna obszarów projektu Pierwszej Zmiany Studium jest dość zróżnicowana i skomplikowana (występują tu liczne uskoki i dyslokacje). Podłoże powyższych obszarów budują głównie: zlepieńce, piaskowce, szarogłazy oraz paleoryolity, powstałe w karbonie (erze paleozoicznej). W utworach budujących podłoże obszarów projektu Pierwszej Zmiany Studium mogą także występować – tak jak na większości obszaru miasta Boguszów-Gorce - łupki z węglem [Staffa M. i inni, 1996].
- Rzeźba terenu na obszarach projektu Pierwszej Zmiany Studium jest zróżnicowana. Tereny obejmujące enklawę nr 1 są stosunkowo płaskie. Rzędne wahają się tu od około 529 m n.p.m. do 531 m n.p.m. Natomiast w części obszaru projektu Pierwszej Zmiany Studium, obejmującej zespół enklaw nr 2, rzędne wahają się od około 560 m n.p.m. do 820 m n.p.m.

Obecna rzeźba terenu na części obszarów projektu Pierwszej Zmiany Studium została przekształcona antropogenicznie - w celu wprowadzenia zabudowy i infrastruktury teren splantowano.

- Obszary projektu Pierwszej Zmiany Studium leżą w całości w zasięgu złoża węgla kamiennego „Victoria” (rozpoznanego w kategoriach: A, B, C₁, C₂, i

D₁), którego eksploatacji zaniechano. Działalność wydobywcza prowadzona jest natomiast w sąsiedztwie obszarów projektu Pierwszej Zmiany Studium - w odległości około 5 km na północny-zachód od granicy enklawy nr 1 (tereny przy ul. Głowackiego) znajduje się Kopalnia Melafiru Sp. z o.o. (w Czarnym Borze), eksploatująca złoża kamieni drogowych i budowlanych „Grzędy” i „Borówno”.

Na obszarach projektu Pierwszej Zmiany Studium mogą wystąpić szkody górnicze, wywołane prowadzoną niegdyś podziemną eksploatacją (tąpnięcia i zapadliska). Dotychczas takich szkód nie zauważono, jednak nie można wykluczyć, iż nie pojawią się one w przyszłości. Należy wziąć to pod uwagę wprowadzając nowe zagospodarowanie, zwłaszcza osadnicze.

- Miasto Boguszów-Gorce leży w sudeckim (XVI) regionie hydrogeologicznym (według „Atlasu hydrogeologicznego Polski”). Wody użytkowe w części powyższego regionu, w której leżą obszary projektu Pierwszej Zmiany Studium, występują w utworach czwartorzędowych (w rejonie enklawy nr 1) oraz utworach karbonu (w rejonie zespołu enklaw nr 2). Wody podziemne piętra czwartorzędowego mają charakter porowy i swobodne zwierciadło. Zasoby tych wód są stosunkowo niewielkie. Wody piętra karbońskiego posiadają zwierciadło swobodne (te położone płycej) lub napięte (te głębsze). Zasób tych wód jest dość dobry - potencjalna wydajność studni wynosi do 30 m³/h [Błażej M., grudzień 2009].
- Według zweryfikowanego podziału Polski na Jednolite Części Wód Podziemnych (JCWPd) obszary projektu Pierwszej Zmiany Studium znajdują się w zasięgu JCWPd nr 107 [PSH, 2013]. Wody użytkowe w części JCWPd, w której leżą obszary projektu Pierwszej Zmiany Studium zalegają w utworach kredy, triasu i permu. Wody te mają generalnie charakter szczelinowy, a miejscami także porowy. Średni współczynnik filtracji wynosi 10⁻⁴-10⁻⁶ m/s, a średnia miąższość utworów wodonośnych poniżej 40. Nadkład warstwy wodonośnej tworzą głównie utwory przepuszczalne. Wody słodkie JCWPd nr 107 występują prawdopodobnie na głębokości do 200 m [PSH, 05.11.2013 r.].

W ramach JCWPd nr 107 wydzielono dwa Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP): nr 342 - Niecka wewnątrzsudecka Krzeszów (Cr₃)

oraz nr 343 - Dolina kopalna rzeki Bóbr (Marciszów; Q_k). Oba z powyższych zbiorników leżą poza obszarami objętymi projektem Pierwszej Zmiany Studium.

- Wody gruntowe na obszarze gminy Boguszów-Gorce mają charakter okresowy (ich stan zależy od ilości opadów), więc nie tworzą jednolitego zwierciadła. Wodonośność podłoża w południowo-wschodniej części gminy (zatem prawdopodobnie również na obszarach projektu Pierwszej Zmiany Studium) jest średnia lub niska [Furtak P., Homa M., czerwiec 2009].
- Przez obszary projektu Pierwszej Zmiany Studium nie płyną żadne większe cieki. Największym ciekim płynącym w sąsiedztwie - w odległości około 190 m na północ od enklawy nr 1 - jest Lesk (prawy dopływ Bobru). Lesk odwadnia całą enklawę nr 1. Z Leskiem związane jest zagrożenie powodziowe. W „Studium ochrony przed powodzią zlewni rzeki Górny Bóbr” (sporządzonym przez Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu) wyznaczono dla niego strefę zagrożenia powodziowego Q_{10%}. Zasięg tej strefy nie obejmuje enklawy nr 1 projektu Pierwszej Zmiany Studium. Natomiast w zasięgu zespołu enklaw nr 2 zagrożenie stanowią wody ze spływu powierzchniowego (ze zboczy góry Dzikowiec).
- Na obszarze gminy Boguszów-Gorce, zatem prawdopodobnie również na obszarach projektu Pierwszej Zmiany Studium, przeważają gleby brunatne kwaśne. W zasięgu zespołu enklaw nr 2 projektu Pierwszej Zmiany Studium gleby te porastają lasy. Natomiast w zasięgu enklawy nr 1 (na terenach dotychczas nie zabudowanych) występują żyzne gleby IV klasy bonitacyjnej. Jednak inne przyrodnicze uwarunkowania rozwoju rolnictwa na przedmiotowym obszarze (klimat, stosunki wodne i ukształtowanie rzeźby terenu) nie są korzystne dla prowadzenia tu działalności rolniczej. Wpływa to na niewielką wartość ekonomiczną rolniczej przestrzeni produkcyjnej omawianego obszaru. Według waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej Polski (Witek T. 1977) warunki agroekologiczne w całej gminie Boguszów-Gorce określono na średnie (50-60 pkt w 100 punktowej skali).

Należy podkreślić, iż część gleb obszarów objętego projektem Pierwszej Zmiany Studium stanowią gleby kulturoziemne (przekształcone w wyniku gospodarki rolnej).

- Pod względem przyrodniczo-leśnym obszary projektu Pierwszej Zmiany Studium leżą w prowincji Subatlantyckiej Górskiej, podprowincji Hercyńsko-Czeskiej, dziale Sudeckim, krainie Sudetów, podkrainie Zachodniosudeckiej, okręgu Zewnętrznych Pasm Sudetów Środkowych, a w ich ramach w zasięgu Gór Wałbrzyskich Południowych (G.1a.5.e). Roślinność potencjalną na obszarach projektu Pierwszej Zmiany Studium tworzyły grądy środkowoeuropejskie (*GalioCarpinetum*) - w odmianie śląsko-wielkopolskiej, formie podgórskiej, serii ubogiej [Matuszkiewicz J.M., 2008]. Część tych lasów - w zasięgu enklawy nr 1 - została wykarczowana, a w tych które pozostawiono - w granicach zespołu enklaw nr 2 - drzewa liściaste zastąpiono świerkami. Obecnie roślinność w zasięgu enklawy nr 1 projektu Pierwszej Zmiany Studium stanowią: użytki rolne, nieużytki oraz zieleń urządzona. Miejscami występują tu także „samosiejki” roślinności trawiastej, drzew i krzewów. Z kolei zespół enklaw nr 2 pokrywają lasy.
- Obszary projektu Pierwszej Zmiany Studium leżą w całości w zasięgu Obszaru Specjalnej Ochrony (OSO) ptaków Sudety Wałbrzysko-Kamiennogórskie PLB020010. Ponadto zespół enklaw nr 2 znajduje się w całości w zasięgu projektowanego Specjalnego Obszaru Ochrony (SOO) siedlisk Góry Kamienne PLH020038. Zespół enklaw nr 2 obejmuje także Park Krajobrazowy Sudetów Wałbrzyskich. Sporządzony dla projektowanego SOO Góry Kamienne PLH020038 Plan Zadań Ochronnych na lata 2013-2022 (projekt) obejmuje ochroną m.in. jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stokach i zboczach *Tilio plathyphyllis-Acerion pseudoplatani* [*9180] - siedlisko przyrodnicze o znaczeniu priorytetowym występujące na północno-wschodnim stoku góry Dzikowiec, w granicach zespołu enklaw nr 2 projektu Pierwszej Zmiany Studium (płat w części północnej tego zespołu). Z informacji zawartych w „Notatce z lustracji rejonu Dzikowca w PKSW przeprowadzonej w dniu 10.06.2014 r.” przez Joannę Dratwę (mgr biologii ze specjalizacją botanika) wynika, że omawiane siedlisko to podtyp sudeckie jaworzyny z

miesięcznicą trwałą [*9180-4], o czym świadczy „masowe występowanie miesięcznicy trwałej *Lunaria rediviva* (dochodzące do 80% pokrycia runa) oraz nerecznicy samczej *Dryopteris filix-mas*, lepiężnika białego *Petasites albus*, a także udział klonu zwyczajnego *Acer platanoides* obok klona jawora *Acer pseudoplatanus* w drzewostanie.” Na omawianym obszarze zidentyfikowano także stanowiska innych gatunków roślin reprezentatywnych dla omawianego podtypu cennego siedliska przyrodniczego, tj.: żywca dziewięciolistnego *Dentaria enneaphyllos* L., gwiazdnicy gajowej *Stellaria nemorum* L. oraz wiązu górskiego *Ulmus gabra* Huds. Zgodnie z informacjami zawartymi w przywołanej powyżej notatce z lustracji regionu Dzikowca na północno-wschodnim stoku góry Dzikowiec - w zasięgu zespołu enklaw nr 2 (w części północnej) projektu Pierwszej Zmiany Studium (w bezpośrednim sąsiedztwie na wschód od ww. siedliska [*9180-4] zidentyfikowano także fragment płatu żyznych buczyn [9130], wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Siedliskowej (Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory). Występowanie cennych siedlisk przyrodniczych w zasięgu omawianego obszaru potwierdzono również w trakcie oględzin, przeprowadzonych w rejonie ośrodka sportowo-rekreacyjnego „Góra Dzikowiec” w dniu 25 czerwca 2014 r. m.in. przez przedstawicieli: RDOŚ we Wrocławiu – Wydział Spraw Terenowych w Wałbrzychu, Nadleśnictwa Wałbrzych i Dolnośląskiego Zespołu Parków Krajobrazowych – Oddział Wałbrzych. Przy czym poza wskazanymi już powyżej płatami siedlisk w trakcie tych oględzin dr hab. Krzysztof Świerkosz - ekspert RDOŚ we Wrocławiu – zidentyfikował nie wykazane w przywołanym wcześniej Planie Zadań Ochronnych na lata 2013-2022 (projekt) SOO Góry Kamienne PLH020038 płat jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stokach i zboczach *Tilio plathyphyllis-Acerion pseudoplatani* [*9180] oraz dwa płaty żyznej buczyny *Dentario glandulosae-Fagenion* [9130], w tym płat zidentyfikowany przez Joannę Dratwę, w trakcie lustracji przeprowadzonej 10 czerwca 2014 r. Siedlisk te zidentyfikowano po lewej stronie (patrząc z dolejs stacji wyciągu ku górnej) od istniejącego wyciągu na stoku Dzikowca (po jednym płacie siedliska *9180 i 9130) oraz

(jeden płat siedliska 9130) na prawo od wyciągu (patrząc z dole stacji wyciągu ku górnej). Ponieważ w trakcie wyżej wspomnianych oględzin nie było możliwości precyzyjnego określenia zasięgu ww. nowo-odkrytych płatów cennych siedlisk przyrodniczych, Burmistrz Miasta Boguszo-Gorc zlecił wykonanie ekspertyzy siedliskowej. Ekspertyza taka została przeprowadzona dnia 11 października 2014 r. przez Michała Smoczyka [Smoczyk M., listopad 2014]. W trakcie oględzin pan Smoczyk – za pomocą odbiornika GPS - określił m.in. lokalizacje i granice „nowych” (nie wykazanych w Planie Zadań Ochronnych SOO Góry Kamienne PLH020038) płatów siedlisk o kodach *9180 i 9130. Zasięgi te różnią się od wskazanych przez panią Dratwę i ekspertów biorących udział w oględzinach, przeprowadzonych w rejonie ośrodka sportowo-rekreacyjnego „Góra Dzikowiec” w dniu 25 czerwca 2014 r., przy czym należy uznać, że granice wskazane przez pana Smoczyka są – z racji wykorzystania dość dokładnego sprzętu – wiarygodne i prawidłowe. Z ekspertyzy tej wynika, że w zasięgu zespołu enklaw nr 2 projektu Pierwszej Zmiany Studium występują: płat siedliska o kodzie *9180 (w północnej części omawianego zespołu) oraz płaty siedliska o kodzie 9130 (po jednym płacie w północnej i południowej części zespołu enklaw). Powyższych płatów żyznej buczyny *Dentario glandulosae-Fagenion* [9130] nie wykazano dotychczas w Planie Zadań Ochronnych na lata 2013-2022 (projekt) SOO Góry Kamienne PLH020038. Z przywołanej ekspertyzy „siedliskowej” wynika, że wszystkie ze zidentyfikowanych płatów siedlisk, są zachowane w złym stanie (zła ocena struktury i funkcji).

Poza cennymi siedliskami przyrodniczymi i gatunkami roślin reprezentatywnymi dla podtypu siedliska sudeckie jaworzyny z miesięcznicą trwałą [*9180-4] w rejonie Dzikowca zidentyfikowano m.in. stanowiska roślin, podlegających ochronie gatunkowej, tj.: marzanki wonnej *Galium odoratum* (L.) Scop. (objętej ochroną częściową), wawrzynka wilczelyko *Daphne mezereum* L. (podlegającego ochronie ścisłej) oraz kopytnika pospolitego *Asarum europaeum* L. (objętego ochroną częściową) [Dratwa J., 2014]. Z dostępnych danych nie wynika, gdzie dokładnie zidentyfikowano te

roślin, więc nie można stwierdzić czy znajdują się one w granicach obszarów projektu Pierwszej Zmiany Studium.

W granicach enklawy nr 1 projektu Pierwszej Zmiany Studium nie zidentyfikowano dotychczas cennych siedlisk przyrodniczych oraz stanowisk chronionych gatunków roślin, zwierząt czy grzybów.

- Struktura gatunkowa zwierząt na obszarach projektu Pierwszej Zmiany Studium odpowiada takiej, jaka zazwyczaj występuje na zabudowanych obrzeżach obszarów zurbanizowanych. Tworzą ją głównie: borsuki *Meles meles*, jelenie *Cervus elaphus*, jenoty *Nyctereutes procyonoides*, lisy *Vulpes vulpes*, sarny *Capreolus capreolus* oraz zające *Lepus europaeus*. Jednak występują tu także gatunki podlegające ochronie na mocy *Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt* (Dz. U. Nr 237, poz. 1419). W zasięgu zespołu enklaw nr 2 zidentyfikowano [Fulica-Jankowski W., 2005] stanowiska następujących gatunków dziko występujących zwierząt, objętych ochroną ścisłą:

- jaszczurki żyworodnej *Lacerta vivipara*,
- sóweczki *Glaucidium passerinum*,
- siniaka *Columba oenas*.

Ponadto stwierdzono występowanie - w bliskim sąsiedztwie zespołu enklawy nr 2 projektu Pierwszej Zmiany Studium – także: żmij zygzakowatej *Vipera Berus*, dzięcioła zielonosiwego *Picus canus*, dzięcioła czarnego *Dryocopus martius*, krogulca *Accipiter nisus* i trzmiełojada *Penis apivorus* [Wasiak P., 23.06.2014, Wałbrzych]. W stosunkowo bliskim sąsiedztwie zespołu enklaw nr 2 Pierwszej Zmiany Studium zidentyfikowano również zimowisko nocka rudego *Myotis myotis* i nocka Bechsteina *Myotis Bechsteinie*. Według „Opinii zoologicznej obszarów wokół stoku narciarskiego na północno-wschodnim stoku góry Dzikowiec Wielki, gm. Boguszów Gorce, pow. wałbrzyski” [Wasiak P., 23.06.2014, Wałbrzych] „zlokalizowane przy wyciągu żyzne buczyny i jaworzyny to miejsce rozrodu i żerowania wspomnianych gatunków nietoperzy oraz mopka *Barbastella barbastellus*.”

- Na obszarach projektu Pierwszej Zmiany Studium ani w ich bezpośrednim sąsiedztwie nie zidentyfikowano dotychczas obiektów i obszarów zabytkowych. Nie ma tu także dóbr kultury współczesnej.
- Według regionalizacji klimatycznej Polski [Schmucka, 1959 r.] obszar gminy Boguszów-Gorce leży w regionie klimatycznym wałbrzyskim (IV), piętrze umiarkowanie chłodnym („c”). Region ten charakteryzuje dość długa zima (pokrywa śnieżna w Boguszowie-Gorcach utrzymuje się około 110 dni) i krótkie lato. Klimat lokalny występujący na obszarach objętych projektem Pierwszej Zmiany Studium nie odbiega znacząco od klimatu regionalnego. Średnia temperatura roku w Boguszowie-Gorcach wynosi 6,3°C (w lipcu 13-15 °C, a w styczniu -3/-4 °C). Średnie opady roczne wynoszą 780-790 mm (maksymalne opady występują w lipcu, a minimalne w lutym). Roczna wilgotność względna wynosi 80-82%. Pokrywa śnieżna na terenie całej gminy utrzymuje się 80-90 dni. Jej maksymalna grubość wynosi 20-30 cm.

Na obszarze gminy przeważają wiatry z kierunku zachodniego. Ich średnia prędkość wynosi około 5-7,5 m/s. Silniejsze wiatry wieją tu natomiast w górach (ze średnią prędkością około 10 m/s) i w wyższych warstwach atmosfery. Według opracowania „Wind Atlas Poland” sporządzonego przez firmę SANDER+PARTNER GMBH średnia prędkość wiatru w rejonie obszarów projektu Pierwszej Zmiany Studium (w badanym okresie 1.01.1988-28.02.2013) wyniosła 7,50 m/s - na wysokości 60 m n.p.g. oraz 8,57 m/s - na wysokości 120 m n.p.g.

W zasięgu zespołu enklaw nr 2 mogą występować zjawiska związane z inwersją termiczną, w tym m.in.: przygruntowe przymrozki, mgły oraz słabe ruchy powietrza. Zjawiska inwersyjne mogą być potęgowane spływami chłodnego powietrza ze szczytu Dzikowca. Może to wpływać na pogorszenie warunków klimatycznych występujących na omawianym obszarze.

7.2. Główne istniejące zagrożenia środowiska. Stan i jakość środowiska.

7.2.1. Powietrze.

W zasięgu enklawy nr 1 projektu Pierwszej Zmiany Studium nie ma zbyt licznych potencjalnych źródeł zanieczyszczeń powietrza – są to pojedyncze lokalne kotłownie oraz działalność rolnicza. Natomiast w zasięgu zespołu enklaw nr 2 projektu Pierwszej Zmiany

Studium nie ma żadnych źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza. Zatem na stan powietrza atmosferycznego obszarów projektu Pierwszej Zmiany Studium mają wpływ przede wszystkim źródła zanieczyszczeń położone poza ich granicami, w tym: gospodarka energetyczna (głównie ciepłna) i – w znacznie mniejszym stopniu - system komunikacji (samochodowej oraz kolejowej).

Jak już wspomniano potencjalnym źródłem zanieczyszczeń powietrze w enklawie nr 1 projektu Pierwszej Zmiany Studium (a także w jej sąsiedztwie), są emisje amoniaku ze źródeł rolniczych - przede wszystkim z obornika stosowanego na polach. Szkodliwe dla ludzi (zwłaszcza chorych na drogi oddechowe) mogą być także emisje zanieczyszczeń powietrza, powstające w trakcie praktykowanego w Polsce dość często (wiosna i jesienią) spalania traw i odpadów ogrodowych.

Enklawa nr 1 jest częściowo zabudowana. Tereny osadnicze rozciągają się także w jej sąsiedztwie. Problemem na większości terenów zabudowanych jest emisja niska, której źródłami są przede wszystkim paleniska domowe, w których wykorzystuje się takie paliwa konwencjonalne jak węgiel i koks, do których spalania stosuje się technologie mało efektywne i generujące znaczące ilości zanieczyszczeń. Dlatego w sezonie grzewczym w powietrzu Boguszoza-Gorc występują zwiększone stężenia pyłu zawieszonego PM10, co potwierdzają poniekąd wyniki pomiarów, przeprowadzonych w 2012 r. przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu.

Jak już wspomniano, potencjalnym źródłem zanieczyszczenia powietrza występującym w sąsiedztwie obszarów projektu Pierwszej Zmiany Studium, jest system komunikacji. Na stan powietrza enklawy nr 1 prawdopodobnie oddziałuje przede wszystkim ruch pojazdów samochodowych prowadzący ulicą Głowackiego, przebiegającą wzdłuż południowej granicy tej enklawy. Przy czym obecnie ulica ta przenosi ruch lokalny o stosunkowo małym nasileniu, więc nie stanowi źródła znaczących negatywnych oddziaływań. W przyszłości jednak, w przypadku, gdyby natężenie ruchu znacząco wzrosło, może stanowić źródło większych uciążliwości (w tym emisji zanieczyszczeń powietrza).

Potencjalnym źródłem negatywnych oddziaływań na jakość powietrza zespołu enklaw nr 2 jest linia kolejowa nr 291 relacji Wałbrzych - Meziměstí, wiodąca na wschód od granicy tych obszarów. Z funkcjonowaniem tej linii wiązą się negatywne oddziaływania na środowisko oraz na ludzi i ich mienie. Linia ta nie jest

zelektryfikowana, więc przejeżdżają nią pociągi stanowiące źródło emisji zanieczyszczeń powietrza. Przy czym wielkość tych emisji - m.in. ze względu na stosunkowo niewielki ruch pociągów - nie jest prawdopodobnie znacząca.

Badania i ocena jakości powietrza w Polsce prowadzone są w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska - dla stref określonych w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. (Dz. U. z 2012 poz. 914). W strefach tych rozmieszczone są stacje pomiarowe, na których zbierane są dane dotyczące zanieczyszczenia powietrza różnego typu pierwiastkami i ich związkami. Następnie dokonuje się analizy zebranych danych w odniesieniu do dwóch kryteriów: ochrony zdrowia oraz ochrony roślin. Dla każdej z tych grup określone są stężenia zanieczyszczeń mających decydujący wpływ na stan zdrowia oraz roślin.

Zgodnie z przywołanym powyżej rozporządzeniem miasto Boguszów-Gorce należy do strefy powiat wałbrzyski z wyłączeniem miasta Wałbrzych (PL0204), w której dokonuje się oceny jakości powietrza. W 2012 r. w powyższej strefie zanotowano - na stacji pomiarowej przy ul. Wysockiego w Wałbrzychu - przekroczenia dopuszczalnej liczby przekroczeń normy średniodobowej dla pyłu zawieszonego PM₁₀ (przez 39 dni) [WIOŚ we Wrocławiu, 2013]. Znaczne ilości tego pyłu emitowały głównie trzy zakłady: Zakłady Koksownicze „Victoria” S.A., Cersanit III S.A. oraz PEC S.A Ciepłownia C3 zlokalizowane w Wałbrzychu (najbliżej zlokalizowany - ZK „Victoria” - około 4 km na północny wschód od enklawy nr 1 projektu Pierwszej Zmiany Studium). Przekroczenia średniodobowej wartości normatywnej miały miejsce głównie w sezonie grzewczym; odnotowane jedyne 5% przekroczeń wszystkich przypadków w sezonie pozagrzewczym dotyczyło terenów miejskich. Jest mało prawdopodobne, aby wpływały one znacząco negatywnie na stan jakości powietrza obszarów projektu Pierwszej Zmiany Studium i w ich sąsiedztwie. Zwłaszcza, że na tych obszarach nie ma źródeł tego typu emisji zanieczyszczeń (tj. obiektów przemysłowych). Obiektów takich nie ma także w bezpośrednim sąsiedztwie omawianych obszarów.

7.2.2. Klimat akustyczny.

W zasięgu enklawy nr 1 projektu Pierwszej Zmiany Studium występują źródła hałasu komunalnego (zabudowa mieszkaniowa). Źródłem hałasu w enklawie nr 1 są także

prace rolne. Istniejące na omawianym obszarach projektu Pierwszej Zmiany Studium źródła emisji hałasu - ze względu na ich niewielką ilość i skalę emitowanego hałasu a także jego rodzaj - nie stanowią prawdopodobnie znaczącego zagrożenie dla jakości lokalnego klimatu akustycznego (przy czym nie zostało to dotychczas potwierdzone badaniami).

Na jakość lokalnego klimatu akustycznego obszarów projektu Pierwszej Zmiany Studium wpływają także źródła emisji hałasu, położone w sąsiedztwie tych obszarów. W przypadku enklawy nr 1 potencjalnym źródłem hałasu jest przede wszystkim ulica Głowackiego, biegnąca w bezpośrednim sąsiedztwie południowej granicy tego obszaru. Jednak z uwagi na fakt, iż jest to ulica przenosząca jedynie ruch lokalny, omawiane uciążliwości nie powinny być znaczące.

Na klimat akustyczny zespołu enklaw nr 2 projektu Pierwszej Zmiany Studium może potencjalnie wpływać linia kolejowa nr 291, bowiem przejeżdżające nią pociągi generują m.in. hałas, wstrząsy i wibracje. Źródłem emisji hałasu są także istniejące w bezpośrednim sąsiedztwie omawianego zespołu enklaw nr 2 obiekty usługowe. Generują one hałas gospodarczy (od różnego typu urządzeń, w tym głównie wentylatorów i klimatyzatorów), ale dodatkowo stanowią poniekąd źródło hałasu komunikacyjnego (powodowanego przez samochody). Jednak powyższe emisje mają charakter czasowy. Nie stanowią więc znaczącego zagrożenia dla środowiska - zwłaszcza, że stanowią nieodłączny element działalności człowieka. Źródłem hałasu, mogącym mieć wpływ na lokalny klimat akustyczny zespołu enklaw nr 2 projektu Pierwszej Zmiany Studium, są także prace leśne, prowadzone na i w ich bezpośrednim sąsiedztwie. Należy jednak podkreślić, że jest to hałas o charakterze lokalnym i czasowym – krótkotrwałym.

7.2.3. Wody podziemne i powierzchniowe.

W obowiązującym podziale kraju na jednolite części wód podziemnych (JCWPd), obszary projektu Pierwszej Zmiany Studium leżą w zasięgu JCWPd nr 107. Na podstawie wyników badań jakości wód podziemnych przeprowadzonych w 2012 r. stwierdzono, iż stan chemiczny wód powyższej JCWPd jest dobry [WIOŚ we Wrocławiu, 2013].

Na obszarach projektu Pierwszej Zmiany Studium nie występują naturalnie ukształtowane cieki powierzchniowe ani zbiorniki wodne o stałym charakterze. Cieki takie znajdują się natomiast w sąsiedztwie omawianych obszarów. W 2012 r. przeprowadzono badania jakości wód powierzchniowych województwa dolnośląskiego, w

tym m.in. Lesku, płynącego w sąsiedztwie enklawy nr 1 projektu Pierwszej Zmiany Studium. Badania wód tej rzeki przeprowadzono na 3 punktach pomiarowo-kontrolnych. Jeden z nich zlokalizowano na obszarze gminy Boguszów-Gorce, tj. na odcinku od źródła do Rzędzińskiego Potoku (w gminie Czarny Bór). W ocenie jakości wód powierzchniowych przeznaczonych do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, określono ją jako nie spełniającą wymogów, tzn:

- w kategorii parametrów fizykochemicznych oznaczono wodę, jako wymagającą wysokosprawnego uzdatniania fizycznego i chemicznego,
- pod względem parametrów mikrobiologicznych – stan wód zakwalifikowano, wymagający typowego uzdatniania fizycznego i chemicznego.

Na podstawie wyników monitoringu obszarów chronionych, stan ekologiczny potoku Lesk określono również jako nie spełniający wymagań [WIOŚ we Wrocławiu, 2013].

7.2.4. Gleby.

W bliskim sąsiedztwie obszarów projektu Pierwszej Zmiany Studium nie występują istotne emitory zanieczyszczeń gleb, takie jak zakłady przemysłowe czy intensywnie użytkowane trasy komunikacyjne, co może wskazywać na nieduże zanieczyszczenie gleb. Przy czym nie można tego stwierdzić jednoznacznie, gdyż nie ma ogólnodostępnych informacji, by na obszarach projektu Pierwszej Zmiany Studium lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie, przeprowadzono badania stanu jakości gleb. Niemniej prowadzony w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska monitoring chemizmu gleb ornych wykazuje, że gleby powiatu wałbrzyskiego posiadają znaczny odsetek gleb ubogich w fosfor (zawartość bardzo niska i niska w przedziale 42-52%). Jeśli chodzi o zawartość potasu odsetek gleb ubogich w ten pierwiastek (zawartość bardzo niska i niska) nie przekracza 20%. Najkorzystniej powiat wałbrzyski wypada pod względem udziału w glebie magnezu, bowiem odsetek z bardzo niską i niską jego zawartością nie przekracza 20% przy 21-37 % w pozostałej części województwa [WIOŚ we Wrocławiu, 2013].

W ramach monitoringu wojewódzkiego (WIOŚ) m.in. w 2012 r. dokonano oceny stopnia zanieczyszczenia gleb w obszarach bezpośrednio zagrożonych zanieczyszczeniami. Spośród 24 przebadanych terenów uprzemysłowionych i obszarów

chronionych, żaden nie dotyczył omawianych obszarów projektu Pierwszej Zmiany Studium.

Wpływ na jakość gleb mają m.in. procesy erozyjne. Problemem dotyczącym znacznej części gleb gminy Boguszów-Gorce, jest erozja wodna. Z mapy przedstawiającej „Rejony o różnym stopniu degradacji erozją wodną” [Wawer R., 2002] wynika, iż stopień degradacji erozją wodną gleb gminy był (w 1994 r.) średni. Prawdopodobnie w zasięgu enklawy nr 1 projektu Pierwszej Zmiany Studium sytuacja ta utrzymuje się nadal (erozja nie pogłębiła się) - pokrywają ją bowiem gleby brunatne, wytworzone ze skał osadowych. Gleby te posiadają wyraźnie wykształconą, w znacznym stopniu wodoodporną, strukturę poziomu próchnicznego. Ponadto, według klasyfikacji podatności gleb na erozję opracowanej przez państwa Józefaciuków [Pułaski Ośrodek Badań Erozyjnych] gleby wytworzone ze skał osadowych znalazły się na czwartym miejscu (na 5 możliwych), co oznacza, iż nie są one szczególnie podatne na erozję.

Na obszarach objętych projektem Pierwszej Zmiany Studium nie występują zarejestrowane osuwiska. Nie wskazano tu także obszarów predysponowanych do występowania ruchów masowych [PIG - PIB System Oslony Przeciwsuwiskowej].

7.2.5. Zagrożenia dla fauny i flory.

Pierwotna szata roślinna obszarów projektu Pierwszej Zmiany Studium została w znacznym stopniu przekształcona w wyniku działalności człowieka. Niemniej występują tu cenne przyrodniczo obszary i obiekty, które objęto ochroną prawną. Potencjalne zagrożenie nowym zagospodarowaniem dotyczy zatem przede wszystkim fauny i flory objętej ochroną oraz terenów leśnych.

Zagrożenie dla fauny występującej na i w sąsiedztwie obszarów projektu Pierwszej Zmiany Studium stanowi rozbudowa terenów osadniczych, w tym terenów ośrodka sportowo-rekreacyjnego „Góra Dzikowiec”. Z pierwszym z powyższych przypadków, tj. z powstaniem nowej zabudowy mieszkaniowo-usługowej w zasięgu enklawy nr 1 projektu Pierwszej Zmiany Studium, wiąże się możliwość bardziej intensywnego penetrowania tego obszaru przez ptactwo i drobne ssaki. W celu ograniczania szkód wywołanych tym zjawiskiem, należy zabezpieczyć miejsca gromadzenia odpadów stałych, aby zawarte w nich zanieczyszczenia, w miarę możliwości, nie trafiały do łańcucha pokarmowego zwierząt. Natomiast w przypadku planowanej rozbudowy ośrodka

sportowo-rekreacyjnego „Góra Dzikowiec” (zespół enklaw nr 2 projektu Pierwszej Zmiany Studium) zagrożenie dla lokalnej fauny i flory, wiąże się przede wszystkim z potencjalnym uszczupleniem połąci lasów, porastających omawiane enklawy. Skutki wycinki lasów dla lokalnych populacji roślin i zwierząt, będą zależały głównie od skali, sposobu i okresu przeprowadzenia wycinki. Mowa o tym szerzej w rozdziale 9.

Poza wymienionymi powyżej przypadkami, z istniejącym na obszarach projektu Pierwszej Zmiany Studium zagospodarowaniem nie wiążą się szczególne zagrożenia dla fauny i flory. Jeżeli nowe zagospodarowanie będzie stanowiło kontynuację dotychczasowego lub zostanie wprowadzone zgodnie z istniejącymi tu uwarunkowaniami (z poszanowaniem cennych elementów środowiska przyrodniczego), również nie powinno stanowić znaczącego zagrożenia dla populacji lokalnej fauny i flory.

7.3. Stan dotychczasowego zagospodarowania.

Enklawa nr 1 projektu Pierwszej Zmiany Studium jest częściowo zurbanizowana. Zlokalizowana na tym obszarze zabudowa jest zróżnicowana zarówno pod względem przeznaczenia (dominuje tu zabudowa mieszkaniowa), jak i formy architektonicznej. Elementy zainwestowania na omawianym obszarze stanowią także: drogi oraz napowietrzna linia elektroenergetyczna średniego (20 kV) napięcia. Poza tym w zasięgu enklawy nr 1 występują: roślinność trawiasta i urządzona (ogródki) oraz spontaniczne zakrzaczenia i zadrzewienia.

Zespół enklaw nr 2 projektu Pierwszej Zmiany Studium pokrywają lasy. Elementem zainwestowania w zespole enklaw nr 2 projektu Pierwszej Zmiany Studium jest napowietrzna linia elektroenergetyczna średniego (20 kV) napięcia. W lasach porastających zespół enklaw nr 2 zidentyfikowano cenne siedliska przyrodnicze oraz stanowiska zwierząt, objętych ochroną gatunkową. Należy jednak podkreślić, że walory te – w porównaniu z tymi, jakie występują w sąsiedztwie omawianego zespołu – nie są szczególne. Bowiem cenne siedliska przyrodnicze i stanowiska chronionych gatunków roślin i zwierząt w znaczącej ilości (dużej koncentracji) zidentyfikowano poza granicami zespołu enklaw nr 2. Poza tym zidentyfikowane siedliska przyrodnicze są zachowane w złym stanie, o czym wspomniano już w rozdziale 7.1. Niemniej wprowadzając nowe zainwestowanie w zasięgu omawianego zespołu enklaw nr 2 projektu Pierwszej Zmiany

Studium należy wziąć pod uwagę konieczność ochrony zidentyfikowanych tu walorów środowiska przyrodniczego.

Istniejące na obszarach projektu Pierwszej Zmiany Studium uwarunkowania nie stanowią znaczącej przeszkody w rozwoju planowanego zagospodarowania. Występują jednak - o czym wspomniano już powyżej - pewne ograniczenia w dowolnym zagospodarowaniu zespołu enklaw nr 2 - związane z lokalnymi walorami przyrodniczymi (cennymi obiektami i obszarami). Ponadto w omawianym zespole istnieją niekorzystne uwarunkowania gruntowe (mała nośność) dla wprowadzania zabudowy. Pewne ograniczenia w użytkowaniu i zagospodarowaniu terenów związane są także z istniejącymi na obszarach projektu Pierwszej Zmiany Studium elementami infrastruktury technicznej (liniami elektroenergetycznymi średniego (20 kV) napięcia).

8. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTU PIERWSZEJ ZMIANY STUDIUM ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWANIA PROJEKTU PIERWSZEJ ZMIANY STUDIUM.

Ochrona środowiska jest realizowana w Polsce poprzez odpowiednie akty prawne, w tym ustawy i rozporządzenia. Jest to częściowo wynikiem celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym i wspólnotowym. Za jeden z najważniejszych krajowych aktów prawnych dotyczących ochrony środowiska należy uznać wspomnianą już wcześniej *ustawę z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*, na podstawie której sporządzona została niniejsza prognoza. Przywołana ustawa jest częściowo wynikiem ustaleń międzynarodowych - w Artykule 14 Konwencji o Różnorodności Biologicznej (sporządzonej w Rio de Janeiro w dniu 5 czerwca 1992 r.) określona została potrzeba wykonywania ocen oddziaływania na środowisko dla projektów, które mogą mieć istotne negatywne skutki dla różnorodności biologicznej (w celu uniknięcia lub zmniejszenia takich skutków). Ponadto treść *ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska*

oraz o ocenach oddziaływania na środowisko jest wynikiem wdrożenia do prawa polskiego dyrektyw Wspólnoty Europejskiej, wśród których można wymienić:

- *dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko* (Dz. Urz. WE L 197 z 21.07.2001, str. 30; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 6, str. 157). Celem tej dyrektywy jest zapewnienie wysokiego poziomu ochrony środowiska i przyczynienie się do uwzględniania aspektów środowiskowych w przygotowaniu i przyjmowaniu planów i programów w celu wspierania stałego rozwoju, poprzez zapewnienie, że zgodnie z powyższą dyrektywą dokonywana jest ocena wpływu na środowisko niektórych planów i programów, które potencjalnie mogą powodować znaczący wpływ na środowisko;
- *dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/4/WE z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska i uchylającej dyrektywę Rady 90/313/EWG* (Dz. Urz. WE L 41 z 14.02.2003, str. 26; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne). Celem dyrektywy jest m.in. zapewnienie wysokiego poziomu ochrony środowiska jako całości poprzez stosowanie zasady przezorności (przewidywania ewentualnych negatywnych skutków działań) i prewencji (zapobiegania zanieczyszczeniom i likwidacji ich u źródła).

Projekt Pierwszej Zmiany Studium realizuje cele zawarte w *Ramowej Dyrektywie Wodnej* (Dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2000/60/WE z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej; Dz. Urz. WE L 327 z dnia 22 grudnia 2000 r.). Nadrzędnym celem Ramowej Dyrektywy Wodnej jest ochrona przed dalszym pogarszaniem i zapewnienie poprawy stanu środowiska wodnego. Cel wynika z wprowadzenia do polityki zasady zrównoważonego rozwoju i dotyczy:

- zaspokojenia zapotrzebowania na wodę ludności, rolnictwa i przemysłu,
- promowania zrównoważonego korzystania z wód,
- ochrony wód i ekosystemów od wód zależnych pozostających w dobrym stanie,

- poprawy jakości wód i stanu ekosystemów zdegradowanych działalnością człowieka,
- zmniejszenia zanieczyszczenia wód podziemnych,
- zmniejszenia skutków powodzi i suszy.

Dotychczasowe Studium realizuje cel nadrzędny *Ramowej Dyrektywy Wodnej* między innymi poprzez zapisy, mające służyć ochronie wód podziemnych i powierzchniowych m.in. poprzez wskazanie kierunków rozwoju systemu infrastruktury technicznej, w tym dotyczących podłączenia „wszystkich użytkowników do sieci kanalizacyjnej zakończonej oczyszczalnią ścieków” czy utrzymania i rozwoju funkcjonującego w gminie „systemu zagospodarowania odpadów komunalnych i innych niż niebezpieczne, a także unieszkodliwiania odpadów innych niż komunalne i niebezpieczne”. Te regulacje utrzymano w projekcie Pierwszej Zmiany Studium, nie wprowadzając dodatkowych regulacji w omawianym zakresie.

Przywołane powyżej regulacje służą także realizacji celów *Polityki Ekologicznej Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016*, która ma polegać - w zakresie ochrony zasobów wodnych - na utrzymaniu lub osiągnięciu dobrego stanu wszystkich wód, w tym również zachowaniu i przywracaniu ciągłości ekologicznej cieków.

Analizowany projekt Pierwszej Zmiany Studium wskazuje kierunki rozwoju fragmentów obszaru miasta Boguszów-Gorce, uwzględniając przy tym potrzebę utrzymywania odpowiedniego stanu środowiska, a także zachowania walorów krajobrazowych i kulturowych występujących na obszarach nim objętych. Można więc uznać, iż projekt ten jest narzędziem realizacji krajowej polityki ochrony środowiska. Sporządzając projekt Pierwszej Zmiany Studium kierowano się zasadami zrównoważonego rozwoju - między innymi w taki sposób wyznaczając kierunki zagospodarowania obszarów objętych projektem Pierwszej Zmiany Studium, aby umożliwić ich dalszy rozwój, przy racjonalnej ingerencji w najcenniejsze zasoby przyrodnicze tych obszarów. Jednocześnie wskazując w projekcie Pierwszej Zmiany Studium możliwość zagospodarowania poszczególnych terenów, wzięto pod uwagę uwarunkowania ekofizjograficzne oraz konieczność ich ochrony. Dlatego planowane w projekcie Pierwszej Zmiany Studium stanowi adaptację i kontynuację zagospodarowania terenów sąsiednich.

W ustaleniach dotychczasowego Studium - utrzymanych w projekcie Pierwszej Zmiany Studium - położono nacisk m.in. na właściwą gospodarkę energetyczną, tj. dążącą do poprawy stanu czystości powietrza (ograniczenia emisji dwutlenku węgla i innych substancji zanieczyszczających powietrze), poprzez dążenie do sukcesywnej „wymiany istniejących urządzeń grzewczych na urządzenia przyjazne dla środowiska o niskiej emisji zanieczyszczeń oraz stosowanie przyjaznych dla środowiska nośników energii, poprzez zastępowanie ogrzewania z indywidualnych urządzeń na centralne obsługujące przynajmniej jeden budynek”. Działanie takie są realizacją *Polityki energetycznej Polski do 2030 r.*, przyjętej przez Radę Ministrów dnia 10 listopada 2009 r. oraz *Polityki Ekologicznej Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016*.

Poza powyższymi opracowaniami, przy sporządzaniu projektu Pierwszej Zmiany Studium uwzględniono m.in.: „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Boguszów-Gorce - aktualizacja na lata 2008-2011 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2015” oraz Lokalny Program Rewitalizacji miasta Boguszów-Gorce na lata 2007-2013.

Reasumując, regulacje zawarte w dotychczasowym Studium i utrzymane w projekcie Pierwszej Zmiany Studium, uwzględniają - w możliwym zakresie i zgodnie z kompetencjami takiego dokumentu - cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, krajowym i lokalnym.

9. IDENTYFIKACJA I OCENA ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO W OPARCIU O ANALIZĘ USTALEŃ I ROZWIĄZAŃ FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH PROJEKTU PIERWSZEJ ZMIANY STUDIUM.

Realizując zakładane cele (określone w rozdziale nr 2) projekt Pierwszej Zmiany Studium umożliwia przede wszystkim rozbudowę ośrodka sportowo-rekreacyjnego „Góra Dzikowiec”, przy jednoczesnym zachowaniu lokalnych walorów przyrodniczych i krajobrazowych. W analizowanym projekcie tereny położone w zasięgu enklawy nr 1 przeznaczono dla zabudowy mieszkaniowej, która może być realizowana w formie zabudowy: mieszkaniowej jednorodzinnej, mieszkaniowej wielorodzinnej oraz zagrodowej. Na terenach tych dopuszczono także „lokalizację obiektów, które nie kolidują z podstawowym przeznaczeniem terenu, w szczególności lokalizację obiektów usługowych oraz zieleni urządzonej”. Natomiast tereny obejmujące rejon góry Dzikowiec

(zespół enklaw nr 2) przeznaczono dla usług z zielenią towarzyszącą, obejmujących urządzone tereny usług sportu i rekreacji.

Przewidziane w projekcie Pierwszej Zmiany Studium zagospodarowanie może mieć niekorzystny wpływ na niektóre komponenty środowiska, gdyż takiego zagrożenia nie da się całkowicie wykluczyć. Większość influencji związanych z realizacją ustaleń projektu Pierwszej Zmiany Studium w zasięgu enklawy nr 1 będzie miała charakter czasowy – wystąpi na etapie wznoszenia nowej zabudowy czy budowy nowych dróg oraz innych obiektów i urządzeń, które dopuszczono na omawianym obszarze. Podczas prac budowlanych dojdzie do emisji hałasu oraz emisji pyłu pochodzącego z materiałów budowlanych (takich, jak m.in. cement, piasek, żwir) oraz emisji spalin (głównie tlenku węgla, dwutlenku azotu i węglowodorów) z pracujących maszyn budowlanych i ruchu pojazdów transportowych. Ponadto prace budowlane mogą również wiązać się z ewentualną emisją substancji ropopochodnych z pojazdów i maszyn budowlanych do „uwrażliwionego” (w wyniku prowadzonych robót) gruntu. Do zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego może dojść również w przypadku niewłaściwego zabezpieczenia: ścieków bytowych wytwarzanych przez pracowników budowy, materiałów budowlanych czy samego zaplecza budowy. Wpływ powyższych emisji na stan i jakość środowiska nie będzie znacząco negatywny. Oddziaływania te będą bowiem występowały tylko przez pewien (prawdopodobnie krótki) czas - do momentu zakończenia budowy. Również ich ilość nie będzie prawdopodobnie znacząca – z uwagi na niewielką, lokalną skalę nowych inwestycji. Warto podkreślić, że ww. emisje zanieczyszczeń, mogą wystąpić także w wyniku realizacji ustaleń dotychczasowego Studium.

W wyniku prac budowlanych zniszczona zostanie wierzchnia warstwa glebowa, w tym porastająca ją roślinność. Naruszone i zanieczyszczone może zostać również środowisko gruntowo-wodne. Naruszenie wierzchniej warstwy glebowej będzie miało charakter stały - w miejscu posadowienia budynków i pod drogami. Oddziaływanie to będzie dotyczyło stosunkowo małego areалу gruntów, na których w projekcie Pierwszej Zmiany Studium dopuszczono możliwość lokalizacji nowych obiektów budowlanych. Warto przy tym pamiętać, iż gleby w zasięgu enklawy nr 1 zostały już w części zmienione antropogenicznie i nie posiadają znaczących walorów dla rolnictwa czy gospodarki leśnej. Natomiast w zamian za zniszczoną roślinność, w wyniku realizacji ustaleń projektu

Pierwszej Zmiany Studium w zasięgu enklawy nr 1, zostanie wprowadzona inna, prawdopodobnie bardziej różnorodna gatunkowo.

Opisane powyżej negatywne oddziaływania na środowisko w postaci: lokalnej zmiany rzeźby terenu, zniszczenia wierzchniej warstwy glebowej oraz emisji hałasu i odpadów w trakcie prowadzenia prac budowlanych, wystąpią prawdopodobnie także w wyniku realizacji ustaleń projektu Pierwszej Zmiany Studium w zasięgu zespołu enklaw nr 2. Ponadto skutkiem planowanej w zasięgu zespołu enklaw nr 2 rozbudowy ośrodka „Góra Dzikowiec”, będzie wycięcie połaci lasu, w tym fragmentu płata cennego siedliska przyrodniczego o kodzie 9130, zidentyfikowanego w południowej części zespołu enklaw nr 2 projektu Pierwszej Zmiany Studium. Przy czym zgodnie z ustaleniami projektu Pierwszej Zmiany Studium wycinka może zostać przeprowadzona jedynie w odniesieniu do maksymalnie 40% powierzchni omawianego płatu żyznych buczyn. Natomiast według ustaleń projektu Pierwszej Zmiany Studium zidentyfikowane w północnej części zespołu enklaw nr 2 płaty jaworzyn i lasów klonowo-lipowych na stromych zboczach i stokach (*9180; płat o powierzchni 0,96 ha) oraz żyznych buczyn (9130; płat o powierzchni 0,47 ha), zostaną zachowane, gdyż w analizowanym projekcie zakazano podejmowania działań mogących doprowadzić do zniszczenia tych siedlisk.

Na części gruntów leśnych, które mogą zostać wylesione (gdyż uzyskały już częściowo zgodę Ministra Środowiska na zmianę przeznaczenia na cele nierolnicze i nieleśne - decyzja Ministra Środowiska znak: ZS-W-2120-92-2/2012 z dnia 25 lipca 2012 r. oraz decyzję zezwalającą na trwałe wyłączenie z produkcji gruntów leśnych stanowiących własność Skarbu Państwa - Decyzja Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych we Wrocławiu znak: ZZ-2120-1470-1/11 z dnia 6 października 2011 r.), zidentyfikowano – o czym już wspomniano wcześniej - dwa płaty żyznej buczyny (9130), nie wykazane dotychczas w Planie Zadań Ochronnych na lata 2013-2022 (projekt) SOO Góry Kamienne PLH020038. Płaty te - o łącznej powierzchni 2,05 ha - zidentyfikowano na stoku Dzikowca, po lewej i prawej stronie wyciągu (patrzac z dolnej stacji kolejki ku górnej). Ściana jednego z płatów (o powierzchni 0,47 ha; zidentyfikowanego w północnej części zespołu enklaw nr 2 projektu Pierwszej Zmiany Studium) tworzy krawędź istniejącej trasy zjazdowej. Przez płat ten prowadzi trasa kolarstwa grawitacyjnego (urządzenia wchodzące w skład tej trasy znajdują się m.in. w omawianym siedlisku), przez co roślinność runa jest pofragmentowana, dodatkowo płat przecinają drogi leśne.

Drugi ze zidentyfikowanych płatów żyznej buczyny (o powierzchni 1,58 ha; porastający fragment południowej części zespołu enklaw nr 2) tworzy zwarty płat o stabilnej powierzchni – nie pofragmentowanej antropogenicznie. Ogólny stan zachowania obu z omawianych płatów żyznej buczyny, oceniono jako zły – U2 (zła ocena struktury i funkcji – prawie zupełny brak martwego drewna, w tym brak wielkowymiarowego) [Smoczyk M., listopad 2014].

Jak wspomniano już wcześniej w projekcie Pierwszej Zmiany Studium zakazano zniszczenia płatu siedliska o kodzie 9130, zidentyfikowanego w północnej części zespołu enklaw nr 2. Natomiast w odniesieniu do drugiego z płatów cennego siedliska omawianego typu (zidentyfikowanego w południowej części zespołu enklaw nr 2), dopuszczono pomniejszenie jego powierzchni o maksymalnie 40%. Realizacja tego najbardziej rozległego „scenariusza” wycinki, oznaczałaby wycięcie około 0,63 ha z omawianego płatu żyznych buczyn (9130), co stanowiłoby uszczerbek - w stosunku do powierzchni siedliska w całej ostoi Góry Kamienne (wynoszącej 329,46 ha po weryfikacji danych z Planu Zadań Ochronnych o dane z ekspertyzy siedliskowej przeprowadzonej przez pana Smoczyka) o 0,2%. Zatem - w powyższym przypadku - zniszczenie fragmentu płatu żyznych buczyn (9130) rosnących w południowej części zespołu enklaw nr 2 projektu Pierwszej Zmiany Studium, nie obejmie znaczącego ich areалу – w stosunku do powierzchni tego typu siedlisk zidentyfikowanych w zasięgu obszaru Natura 2000 Góry Kamienne. Według opinii zawartej w ekspertyzie siedliskowej „na ogólny stan zachowania i stopień fragmentacji siedlisko 9130 działania takie nie będą miały istotnego wpływu.” Według siedliskoznawcy będącego autorem przywoływanej opinii, nawet wystąpienie tzw. „efektu brzegowego”, nie wpłynie znacząco negatywnie na stan omawianego typu siedliska, gdyż już obecnie jest on zły. Warto tu podkreślić, że mniejszy ze zidentyfikowanych płatów żyznych buczyn (9130; położony bezpośrednio przy trasie zjazdowej rozciągającej się na południe od ściany tego siedliska), jest obecnie poddawany antropopresji, co wpływa na jego zły stan. Obecnie dla tego siedliska zagrożenie stanowią przede wszystkim: usuwanie martwego drewna, zaśmiecanie, erozja i niszczenie runa oraz synantropizacja. Zagrożenia te związane są z funkcjonowaniem trasy zjazdowej kolarstwa grawitacyjnego. Zatem negatywne oddziaływania na ww. płat żyznej buczyny (9130), będą występowały nawet w przypadku odstąpienia od realizacji ustaleń projektu Pierwszej Zmiany Studium.

Na marginesie warto zwrócić uwagę na fakt, iż w Planie zadań Ochronnych na lata 2013-2022 (projekt) SOO Góry Kamienne PLH020038 wśród najważniejszych zagrożeń dla zidentyfikowanych w granicach tego obszaru siedlisk wskazano:

- dla siedlisk o kodzie *9180: ujednolicenie struktury wiekowej i gatunkowej drzewostanu; brak lub znaczący niedobór martwych pni leżących i stojących; zmiany składu gatunkowego drzewostanu (świerk);
- dla siedlisk o kodzie 9130: ujednolicenie struktury wiekowej i gatunkowej drzewostanu; brak lub znaczący niedobór martwych pni leżących i stojących; inwazyjne gatunki obce.

Zatem Autorzy Planu Zadań Ochronnych nie upatrują w rozwoju turystyki bezpośredniego zagrożenia dla przedmiotów ochrony SOO Góry Kamienne PLH020038. Stanowisko takie potwierdza – w odniesieniu do rozwoju ośrodka sportowo-rekreacyjnego „Góra Dzikowiec” w planowanym kierunku (tj. przy konkretnych wariantach wycinku lasu) - ekspertyza siedliskowa, wykonana przez pana Smoczka.

Wycinka drzew w zasięgu części zespołu enklaw nr 2 projektu Pierwszej Zmiany Studium z pewnością wpłynie na powierzchnię terenu. Bowiem odsłonięta zostanie wierzchnia warstwa gleby, chroniona dotychczas przez korzenie drzew przed rozmywaniem i procesami erozyjnymi. Jeśli gleba nie zostanie odpowiednio zabezpieczona, np. obsadzona roślinnością trawiastą, może dojść do jej rozmywania (np. w trakcie ulewnych deszczy) i wystąpienia procesów erozyjnych. Jest to jednak mało prawdopodobne, bo dla właściwego funkcjonowania stoku narciarskiego niezbędne jest odpowiednie ustabilizowanie jego nawierzchni, co zazwyczaj realizowane jest poprzez ich obsadzenie niską, dobrze ukorzenioną roślinnością.

Uszczuplenie połaci lasu może mieć także wpływ na lokalną bioróżnorodność – przekształcenie siedliska poprzez wycinkę drzew powoduje zazwyczaj zmiany w liczebności gatunków zwierząt, bytujących w tym siedlisku (dotyczy to zwłaszcza owadów i ptaków) [Serwis PAP poświęcony polskiej nauce, Internet]. Zazwyczaj przybywa gatunków odpowiedzialnych za zapylenie roślin, a ubywa tych, które przenoszą nasiona roślin. Trudno ocenić czy te zmiany są dobre czy złe dla środowiska, gdyż nie można jednoznacznie wskazać „wyższości” jednych gatunków nad innymi.

Wycięcie połąci lasów porastających stok góry Dzikowiec może mieć wpływ na gatunki ptaków, zidentyfikowane w zasięgu zespołu enklaw nr 2 projektu Pierwszej Zmiany Studium oraz w ich sąsiedztwie. Według „Opinii zoologicznej obszaru wokół stoku narciarskiego na północno-wschodnim stoku góry Dzikowiec Wielki, gm. Boguszów Gorce, pow. wałbrzyski” [Wasiak P., 23.06.2014 r.] „możliwe w przyszłości poszerzenie stoku narciarskiego i związana z tym możliwa wycinka przyległych drzewostanów może wpłynąć negatywnie na populacje ptaków, dla których ochrony utworzono obszar. Najistotniejsze zagrożenie występuje w odniesieniu do sóweczki *Glaucidium passerinum*. W latach 2009-14 w odległości do 0,5 km od wyciągu narciarskiego” (w tym jedno stanowisko w zasięgu zespołu enklaw nr 2) „zlokalizowano 3 stałe terytoria par tego gatunku. Każda para sóweczki wymaga do życia dość dużego obszaru zwartych drzewostanów o powierzchni około 100 ha, dlatego możliwa wycinka cennych drzewostanów i poszerzenie wyciągu może mieć istotny negatywny wpływ na te stanowiska poprzez ograniczenie powierzchni miejsc do gniazdowania i odpowiednich żerowisk, a także fragmentacje drzewostanów w obrębie terytoriów. Zgodnie z danymi zawartymi w Standardowym Formularzu Danych dla obszaru PLB020010 Sudety Wałbrzysko-Kamiennogórskie populacja sóweczki oceniana jest na 52 pary i jest to gatunek kluczowy dla obszaru, który stanowi jedna z najważniejszych ostoi gatunku w Polsce. Przewidywane negatywne oddziaływanie (...) na 3 pary sóweczki będzie zatem obejmować aż 5,8% populacji tego gatunku w obszarze Sudety Wałbrzysko-Kamiennogórskie i może to skutkować pogorszeniem się oceny populacji z kategorii B do C, zwłaszcza biorąc pod uwagę oddziaływanie skumulowane w powiązaniu z innymi inwestycjami planowanymi w obszarze np. utworzenie nowego i eksploatacja istniejącego kamieniołomu w Rybnicy Leśnej.” Trudno zgodzić się z przedstawioną w powyżej przywołanej opinii zoologicznej tezą, by realizacja planowanego w projekcie Pierwszej Zmiany Studium zagospodarowania zespołu enklaw nr 2, wpłynęła istotnie na „ograniczenie powierzchni miejsc do gniazdowania i odpowiednich żerowisk” par sóweczek, a także na „fragmentacje drzewostanów w obrębie terytoriów” - bowiem ewentualna wycinka drzew nastąpi w bezpośrednim sąsiedztwie istniejącego stoku narciarskiego, zatem przy powierzchni już wylesionej. Ponadto odnośnie sóweczki *Glaucidium passerinum* należy podkreślić, iż jest to gatunek preferujący siedliska „starych borów świerkowych i mieszanych z bujnym podrostem, w pobliżu terenów bardziej

otwartych, młodników i polan” [ptaki.info]. Ptak ten wykorzystuje dziuple po dzięciole, które ten najchętniej dąży w starych drzewach. Gatunek ten jest raczej osiadły, choć samice „są skłonne do podejmowania wędrówek”. Zatem biorąc pod uwagę preferencje siedliskowe omawianego gatunku, jest mało prawdopodobne by ptaki te przemieściły się do innych kryjówek, w tym zwłaszcza położonych w jaworzynach i lasach klonowo-lipowych, w dużej części porastających zespół enklaw nr 2 projektu Pierwszej Zmiany Studium. Bezpośrednie oddziaływanie planowanego na analizowanych obszarach zagospodarowania, może dotyczyć tylko jednego stanowiska sóweczki, zidentyfikowanego w zachodniej części południowego obszaru w zespole enklaw nr 2. W celu ochrony tego stanowiska sóweczki wskazane było zachowanie strefy ochronnej o promieniu 50 m od gniazda – tak by ochronie podlegało nie tylko samo gniazdo, ale także jego bezpośrednie sąsiedztwo, a co za tym idzie posusz, który sóweczki wykorzystują jako „spizarnie”. Takie działania podejmowane są w Parku Narodowym Gór Stołowych (w którym prowadzi się szczegółowe badania omawianego gatunku od 1997 r.) i przynoszą zamierzone efekty, w postaci rzeczywistej ochrony omawianego gatunku [Mikulski R., CEPL]. Jednak o ewentualnej konieczności czy efektywności takiego rozwiązania, powinna przesądzić szczegółowa analiza wykonana na potrzeby oceny oddziaływania na środowisko prowadzonej na etapie realizacji konkretnej inwestycji.

Nie przewiduje się także by na istotne pogorszenie populacji sóweczki, miały wpływ oddziaływania generowane przez eksploatację złoża melafiru „Rybnica Leśna” oraz planowane wydobywanie melafiru ze złoża „Rybnica I”. Bowiem według informacji zawartych w »Raporcie o oddziaływaniu na środowisko przedsięwzięcia: „Eksploatacja złoża melafiru „Rybnica I” w Rybnicy Leśnej gm. Mieroszów pow. wałbrzyski« [Akszak Consulting Mirosław Okińczyc, grudzień 2010] na górze Klin zidentyfikowano terytorium jednej pary lęgowej sóweczki. Z przywołanego raportu wynika, iż „stwierdzone stanowisko sóweczki znajduje się przy wschodnim krańcu złoża, które będzie udostępnione za ok. 20-25 lat. W tym okresie oddziaływanie kamieniołomu na to stanowisko będzie stopniowo powiększało się. Należy przypuszczać, że wywołana presja po kilku latach funkcjonowania kamieniołomu spowoduje przeniesienie się sóweczki na tereny sąsiadujące.” Natomiast według informacji zawartych w »Raporcie o oddziaływaniu na środowisko przedsięwzięcia polegającego na zmianie koncesji na wydobywanie melafiru ze złoża „Rybnica Leśna”« [B.U. Ecoland, październik 2012],

stanowisk tego gatunku nie zidentyfikowano na terenie istniejącego kamieniołomu, ani w jego bezpośrednim sąsiedztwie. Według Autorów ww. raportu nie przewiduje się oddziaływania planowanej eksploatacji na omawiany gatunek ptaka.

Według autora przywołanej wcześniej opinii zoologicznej zagrożenie ze strony planowanej rozbudowy ośrodka sportowo-rekreacyjnego „Góra Dzikowiec”, może dotyczyć także siniaka *Columba oenas*. W omawianej opinii wskazano, iż „obszar PLB020010 Sudety Wałbrzysko-Kamiennogórskie stanowi jedna z najważniejszych w kraju ostoi populacji siniaka *Columba oenas* ocenianej według SDF na 100-155 par. Ten związany ze starymi lasami gatunek gnieździ się w buczynach w sąsiedztwie wyciągu na Dzikowcu w liczbie co najmniej 5 par lęgowych. Ewentualne poszerzenie stoku narciarskiego może spowodować negatywny wpływ na 3,2-5% populacji gatunku w obszarze, a więc będzie on istotnie negatywny i może skutkować pogorszeniem się oceny populacji z kategorii C do D, zwłaszcza biorąc pod uwagę oddziaływanie skumulowane w powiązaniu z innymi inwestycjami planowanymi w obszarze”. W opinii Autorów niniejszej prognozy znaczące pogorszenie stanu populacji siniaka, mogłaby potencjalnie rzeczywiście nastąpić, ale jedynie w przypadku – czego nie podkreślono w przywołanej opinii zoologicznej – wycięcia lasu, w którym zidentyfikowano stanowisko tego gatunku – w północno-zachodniej części północnego obszaru w zespole enklaw nr 2 projektu Pierwszej Zmiany Studium. Taka sytuacja nie jest jednak obecnie prawdopodobna, gdyż planowana rozbudowa stoku narciarskiego na górze Dzikowiec, ma objąć tereny położone na południe od istniejącej trasy zjazdowej, zatem nie obejmujące połąci lasu, w którym zidentyfikowano stanowisko siniaka. Zresztą omawiana połać lasu stanowi cenne siedlisko przyrodnicze [*9180], które (zgodnie z ekspertyzą siedliskową wykonaną przez pana Smoczyka) planuje się zachować w obecnym użytkowaniu leśnym (w projekcie Pierwszej Zmiany Studium teren też przeznaczono dla lasów i zalesień). Ponadto wycięcie ww. połąci lasu jest mało prawdopodobne chociażby ze względu na fakt, iż po tej stronie stoku, po której zidentyfikowano omawiane cenne siedlisko, zainstalowano oświetlenie trasy zjazdowej. Przeniesienie latarni byłoby przedsięwzięciem kosztowymi i bezzasadnym, biorąc pod uwagę możliwość poszerzenia stoku w inną stronę.

Z dostępnych informacji nie wynika także, by na istotne pogorszenie populacji siniaka, miały wpływ oddziaływania generowane przez eksploatację złoża melafiru „Rybnica Leśna” i planowane wydobycie melafiru ze złoża „Rybnica I”. Według

informacji zawartych w »Raporcie o oddziaływaniu na środowisko przedsięwzięcia polegającego na zmianie koncesji na wydobycie melafiru ze złoża „Rybnica Leśna”« [B.U. Ecoland, październik 2012] „samo złożo melafiru „Rybnica Leśna” stanowi w przeważającej większości tylko miejsce funkcjonalne (żerowania) gatunków ptaków (...). Odnotowano tu występowanie m.in.: siniaka *Columba oenas* (przy południowej granicy złoża) (...)”. Oddziaływanie planowanej dalszej eksploatacji złoża melafiru „Rybnica Leśna” na ten gatunek określono, jako mało znaczące. Na omawiany gatunek ptaka nie wpłynie także znacząco negatywnie planowana działalność eksploatacyjna ze złoża „Rybnica I”. Wprawdzie, jak wynika z informacji zawartych w »Raporcie o oddziaływaniu na środowisko przedsięwzięcia: „Eksploatacja złoża melafiru „Rybnica I” w Rybnicy Leśnej gm. Mieroszów pow. wałbrzyski« [Akszak Consulting Mirosław Okińczyc, grudzień 2010] w sąsiedztwie planowanego kamieniołomu „stwierdzono występowanie czterech par lęgowych siniaka. Pojedyncze pary gniazdowały odpowiednio na kopule Waligóry oraz w północno-wschodniej części masywu Bukowca a dwie dalsze pary ok. 0,5 km na północny-wschód od szczytu Krzywucha.” Jednak według Autorów ww. raportu ww. stanowiska „nie będą zagrożone na skutek działalności kamieniołomu”.

Biorąc pod uwagę powyższe, trudno zgodzić się z opinią zoologiczną przedstawioną przez pana Wasiaka, by „ewentualne poszerzenie stoku narciarskiego” miało istotnie negatywny wpływ na populację siniaka i mogło „skutkować pogorszeniem się oceny populacji z kategorii C do D”. Wnioski wysnute w przywoływanej powyżej wielokrotnie opinii zoologicznej, wydają się pochopne również ze względu na fakt, iż nie wzięto pod uwagę, że w bezpośrednim sąsiedztwie ośrodka sportowo-rekreacyjnego „Góra Dzikowiec”, rozciągają się rozległe połacie lasów oraz tereny użytków rolnych, w których zidentyfikowano liczne siedliska zwierząt, w tym ptaków. Analiza rozmieszczenia tych siedlisk wykazała, iż ptaki bytują przede wszystkim w lasach rozciągających się na zachód od istniejącego wyciągu narciarskiego (poza zespołem enklaw nr 2 projektu Pierwszej Zmiany Studium), a także na użytkach rolnych w rejonie Unisławia Śląskiego (na południowy-wschód od zespołu enklaw nr 2). Na tle całej ostoi Sudety Wałbrzysko-Kamiennogórskie PLB020010 zagęszczenie ptaków w rejonie ośrodka sportowo-rekreacyjnego „Góra Dzikowiec” jest stosunkowo niskie.

Reasumując, warto dodać, że zidentyfikowane w zasięgu zespołu enklaw nr 2 projektu Pierwszej Zmiany Studium gatunki zwierząt chronionych, obecnie bytują w

bezpośrednim sąsiedztwie obszaru zainwestowanego, przez co prawdopodobnie są mniej uwrażliwione na obecność człowieka. Planowany rozwój ośrodka sportowo-rekreacyjnego „Góra Dzikowiec” nie spowoduje powstania nowych, dodatkowych źródeł znaczącego negatywnego oddziaływania na nie. Takie przyjęte w projekcie Pierwszej Zmiany Studium rozwiązanie ma na uwadze, iż w bezpośrednim sąsiedztwie omawianych stanowisk zwierząt chronionych, znajdują się tereny leśne, na których zwierzęta będą mogły stworzyć (o ile jeszcze tego nie uczyniły) nowe siedliska.

Niezależnie od skali przyszłej wycinki, wylesienie fragmentu lasu w zasięgu zespołu enklaw nr 2 projektu Pierwszej Zmiany Studium – zgodnie z § 3 ust. 3 pkt 86 *rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko* (Dz. U. Nr 213, poz. 1397, z późn. zm.) – będzie stanowiło przedsięwzięcie mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Realizacja tego typu planowanego przedsięwzięcia wymaga – zgodnie z art. 59 *ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235, z późn. zm.) - przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko. Dopiero ta ocena wykaże jaki wpływ na środowisko będzie miało planowane przedsięwzięcie, a co za tym idzie czy będzie można je zrealizować, czy też nie. Obecnie trudno to jednoznacznie stwierdzić. Przy czym nie ma jednoznacznych przesłanek, by uznać, że realizacja ustaleń projektu Pierwszej Zmiany Studium w zasięgu zespołu enklaw nr 2 wpłynie znacząco negatywnie na środowisko.

Reasumując, przy obecnym stanie wiedzy dotyczącej planowanej rozbudowy ośrodka sportowo-rekreacyjnego „Góra Dzikowiec” oraz cennych zasobów środowiska przyrodniczego, zidentyfikowanych w rejonie tego ośrodka, przyjmuje się, że realizacja ustaleń projektu Pierwszej Zmiany Studium w zasięgu zespołu enklaw nr 2 – przy zakładanych, racjonalnych wariatach wycinki lasu - może negatywnie wpłynąć na środowisko, przy czym nie będzie to oddziaływanie znacząco negatywne.

Poza zidentyfikowanymi i opisanymi wcześniej negatywnymi oddziaływaniami planowanego zagospodarowania na środowisko, do negatywnych skutków realizacji ustaleń projektu Pierwszej Zmiany Studium należeć będzie zmiana struktury dotychczasowego użytkowania gruntów. Oddziaływanie to będzie miało charakter bezpośredni i stały. W związku z realizacją ustaleń projektu Pierwszej Zmiany Studium

na obszarach nim objętych nastąpi intensyfikacja powierzchni zabudowanej, a co za tym idzie zmianie ulegnie powierzchnia biologicznie czynna. Aby nie dopuścić do niekontrolowanego pomniejszenia istniejącej powierzchni biologicznie czynnej i całkowitego zabudowania obszarów projektu Pierwszej Zmiany Studium, w omawianym projekcie nakazano zachowanie minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej na każdej działce budowlanej przeznaczonej dla zabudowy lub innego zainwestowania. Ponadto w projekcie Pierwszej Zmiany Studium określono maksymalny udział powierzchni zabudowy na każdym z terenów. Wielkości tych wskaźników minimalizują możliwość całkowitego zabudowania obszarów projektu Pierwszej Zmiany Studium, a co za tym idzie ograniczają negatywne skutki tego typu zabiegów na środowisko.

Kolejne kategorie niekorzystnych oddziaływań na środowisko pojawią się na etapie użytkowania nowych budynków, dróg oraz innych obiektów dopuszczonych w projekcie Pierwszej Zmiany Studium na obszarach nim objętych. Będą to prawdopodobnie influencje o charakterze bezpośrednim, skumulowanym, długoterminowym i stałym. Z okresem eksploatacji planowanej zabudowy mogą być związane przede wszystkim emisje zanieczyszczeń powietrza (z lokalnych kotłowni), ścieków i odpadów stałych (głównie z gospodarstw domowych). Jednak wielkość tych emisji nie powinna być znacząca. Ewentualne emisje nie powinny przekroczyć odpowiednich obowiązujących norm, gdyż w projekcie Pierwszej Zmiany Studium utrzymano ustalenia dotychczasowego Studium dotyczące m.in. stosowanie proekologicznych źródeł ciepła. Ponadto część z oddziaływań generowanych przez planowane zagospodarowanie będzie miała charakter czasowy (np.: emisje zanieczyszczeń powietrza wystąpią jedynie w okresie grzewczym).

Należy podkreślić, że skala negatywnego oddziaływania nowego zagospodarowania (po jego realizacji) na środowisko będzie zależała oraz zachowań właścicieli i użytkowników poszczególnych nieruchomości oraz od jakości przyjętych rozwiązań architektonicznych, których nie określa się w projekcie Pierwszej Zmiany Studium. Prawdopodobnie w tych rozwiązaniach zostanie uwzględniona konieczność ochrony lokalnych walorów środowiska, co stanowiłoby realizację ustaleń projektu Pierwszej Zmiany Studium dotyczących ochrony zasobów środowiska, w tym np. regulacje dotyczące odprowadzania ścieków komunalnych do sieci kanalizacji sanitarnej.

Warto także podkreślić, że podobne – do tych opisanych powyżej a generowanych przez planowane w projekcie Pierwszej Zmiany Studium zagospodarowanie – wystąpią w przypadku realizacji ustaleń dotychczasowego Studium.

W analizowanym projekcie Pierwszej Zmiany Studium utrzymano także ustalenia dotychczasowego Studium, mające na celu ochronę i ekspozycję lokalnych walorów przyrodniczych, a także kształtowanie ładu przestrzennego. Zapisy dotyczące ładu przestrzennego odnoszą się w szczególności do zasad rozplanowania i kształtowania zabudowy (wysokości zabudowy, minimalna powierzchnia działki budowlanej, minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej na działce budowlanej czy maksymalny udział powierzchni zabudowy). Z kolei w zakresie ochrony lokalnych, cennych zasobów środowiska przyrodniczego w projekcie Pierwszej Zmiany Studium utrzymano regulację dotychczasowego Studium dotyczącą konieczności przeprowadzenia – „na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów, na których, w prognozie oddziaływania na środowisko ustaleń studium, istnieje możliwość wystąpienia konfliktów pomiędzy ustaleniami studium a siedliskami przyrodniczymi” - „szczegółowej analizy przyrodniczej w oparciu o najbardziej aktualne dane przyrodnicze”.

W tabeli nr 9.1. wyszczególniono oddziaływania na poszczególne elementy środowiska generowane przede wszystkim przez planowane w projekcie Pierwszej Zmiany Studium zagospodarowanie.

Tabela nr 9.1. Oddziaływania planowanego zagospodarowania na poszczególne elementy środowiska oraz ich zmiana w stosunku do dotychczasowego Studium.

L.p.	Komponent środowiska	Kategorie oddziaływania i ich skutki	Charakter oddziaływania	Ustalenie projektu Pierwszej Zmiany Studium ograniczające (minimalizujące) uciążliwe oddziaływania	Zmiana w stosunku do obowiązującego Studium
1.	Rzeźba terenu	Możliwe lokalne (głównie w miejscach posadowienia nowych budynków) przekształcenie rzeźby terenu.	- bezpośrednie - stałe - negatywne	-	Brak znaczących zmian.
2.	Powietrze atmosferyczne oraz klimat akustyczny	Stosunkowo niewielkie emisje zanieczyszczeń powietrza głównie z lokalnych kotłowni.	- bezpośrednie - chwilowe - skumulowane - negatywne	Regulacje dotyczące „sukcesywnej wymiany istniejących urządzeń grzewczych na urządzenia przyjazne dla środowiska o niskiej emisji zanieczyszczeń oraz stosowanie przyjaznych dla środowiska nośników energii”.	Brak zmian.
		Czasowe emisje hałasu wywołanego pracami budowlanymi (w tym ruchem pojazdów samochodowych) o niewielkim zasięgu.	- bezpośrednie - chwilowe - negatywne	-	
3.	Klimat lokalny	Brak oddziaływania - realizacja planowanego w projekcie Pierwszej Zmiany Studium zagospodarowania nie wpłynie na znaczącą zmianę czynników klimatotwórczych, a co za tym idzie klimatu lokalnego.	brak oddziaływań	-	Brak zmian.

L.p.	Komponent środowiska	Kategorie oddziaływania i ich skutki	Charakter oddziaływania	Ustalenie projektu Pierwszej Zmiany Studium ograniczające (minimalizujące) uciążliwe oddziaływania	Zmiana w stosunku do obowiązującego Studium
4.	Wody i środowisko gruntowo-wodne.	Możliwość krótkotrwałego (w trakcie prowadzenia prac budowlanych) naruszenia płytkich warstw środowiska gruntowo-wodnego.	- bezpośrednie - chwilowe - negatywne	Regulacje dotyczące postępowania ze ściekami i odpadami, w tym m.in. dotyczące podłączenia wszystkich użytkowników do sieci kanalizacyjnej.	Brak zmian.
		Możliwość zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego przez ścieki i różnego rodzaju odpady (w sytuacji niestosowania się do obowiązujących przepisów i ustaleń projektu Pierwszej Zmiany Studium).	- bezpośrednie - trwałe- negatywne (potencjalne zanieczyszczenia)/ pozytywne (ograniczenie możliwości emisji zanieczyszczeń).		
5.	Gleby	Czasowe zniszczenie wierzchniej warstwy glebowej w miejscach prowadzenia prac budowlanych oraz trwałe w miejscach lokalizacji nowej zabudowy.	- bezpośrednie - chwilowe/stałe - negatywne	-	Brak zmian.
6.	Roślinność i zwierzęta	Trwała zmiana powierzchni biologicznie czynnej.	- bezpośrednie - stałe - negatywne	Nakaz zachowania – na obszarach projektu Pierwszej Zmiany Studium - minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej w odniesieniu do działki budowlanej.	Ograniczenie możliwości niekontrolowanego pomniejszenia powierzchni biologicznie czynnej na obszarach objętych projektem Pierwszej Zmiany Studium.

L.p.	Komponent środowiska	Kategorie oddziaływania i ich skutki	Charakter oddziaływania	Ustalenie projektu Pierwszej Zmiany Studium ograniczające (minimalizujące) uciążliwe oddziaływania	Zmiana w stosunku do obowiązującego Studium
		Trwałe zniszczenie roślinności na terenach przeznaczonych pod nowe budynki i inne obiekty.	- bezpośrednie - stałe - negatywne	-	Brak znaczących zmian.
		Oddziaływania związane z zanieczyszczeniem: powietrza, wód, gleb oraz związane z potencjalnymi zmianami stosunków gruntowo-wodnych. Ze względu na niewielką skalę nowego zainwestowania, jest to mało znacząca kategoria oddziaływania na środowisko.	- pośrednie - czasowe - negatywne	-	Brak znaczących zmian.
7.	Bioróżnorodność	Możliwe istotne zmiany w strukturze gatunkowej, w tym także jej wzbogacenie, w stosunku do stanu istniejącego w zasięgu enklawy nr 1 projektu Pierwszej Zmiany Studium.	- bezpośrednie - stałe - neutralne/ pozytywne	-	Możliwe zmiany gatunkowe.
		Możliwe zmiany, w tym także ewentualnie niekorzystne, w strukturze gatunkowej w zasięgu zespołu enklaw nr 2 projektu Pierwszej Zmiany Studium.	- bezpośrednie - stałe - negatywne	-	
8.	Obszary i obiekty chronione, w tym obszary sieci NATURA 2000	Możliwe naruszenie siedlisk przyrodniczych objętych Dyrektywą Siedliskową oraz innych cennych zasobów środowiska na obszarach chronionych, w tym należących do sieci NATURA 2000.	- bezpośrednie - stałe - neutralne	Regulacje dotyczące ograniczeń w podejmowaniu działań mogących doprowadzić do zniszczenia siedlisk o kodach *9180 i 9130.	Ograniczenie możliwości zniszczenia cennych siedlisk przyrodniczych.
9.	Ludzie	Niewielkie uciążliwości związane z: jakością powietrza, klimatu akustycznego, jakością wód, oddziaływaniem pól	- pośrednie - czasowe - negatywne	Regulacje dotyczące m.in. zasad postępowania ze ściekami i odpadami.	Brak znaczących zmian.

L.p.	Komponent środowiska	Kategorie oddziaływania i ich skutki	Charakter oddziaływania	Ustalenie projektu Pierwszej Zmiany Studium ograniczające (minimalizujące) uciążliwe oddziaływania	Zmiana w stosunku do obowiązującego Studium
		elektromagnetycznych.			
		Czasowe uciążliwości - w trakcie prac budowlanych.	- bezpośrednie - czasowe - negatywne	-	
10.	Zasoby naturalne (złoża surowców).	Ochrona złóż poprzez ich ujawnienie w projekcie Pierwszej Zmiany Studium.	- bezpośrednie - długoterminowe - pozytywne	-	Brak znaczących zmian.
11.	Zabytki i dobra materialne.	Brak oddziaływań – w zasięgu obszarów projektu Pierwszej Zmiany Studium nie zidentyfikowano dotychczas obiektów ani obszarów zabytkowych. Nie ma tu także dóbr kultury współczesnej.	brak oddziaływań	-	Brak zmian.

Reasumując, z przeprowadzonej w niniejszym opracowaniu analizy wpływu ustaleń projektu Pierwszej Zmiany Studium na środowisko wynika, iż planowane w tym projekcie zagospodarowanie nie będzie znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko - ewentualne niekorzystne influencje będą dotyczyły jedynie wybranych komponentów środowiska oraz ograniczonej przestrzeni i czasu. Realizacja planowanego w projekcie Pierwszej Zmiany Studium zagospodarowania, nie stanowi znaczącego zagrożenia dla środowiska naturalnego. Z analizy przeprowadzonej na potrzeby niniejszej prognozy wynika, że urzeczywistnienie ustaleń projektu Pierwszej Zmiany Studium nie wpłynie znacząco negatywnie na cele, przedmiot ochrony i integralność obszarów NATURA 2000, obejmujących obszary projektu Pierwszej Zmiany Studium i w ich sąsiedztwo. Zawarte w powyższym projekcie regulacje zapewniają właściwą (w możliwym dla tego typu dokumentu zakresie) ochronę środowiska przyrodniczego i krajobrazu przed znacząco negatywnymi oddziaływaniami różnych kategorii.

10. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI USTALEŃ PROJEKTU PIERWSZEJ ZMIANY STUDIUM.

Na obszarach projektu Pierwszej Zmiany Studium i w ich sąsiedztwie znajdują się, o czym wspomniano już we wcześniejszych rozdziałach, obiekty i obszary objęte różnymi formami ochrony przyrody. Z przeprowadzonej w niniejszej Prognozie oceny wpływu planowanego zagospodarowania na środowisko wynika, że realizacja ustaleń projektu Pierwszej Zmiany Studium nie powinna wpłynąć znacząco negatywnie na stan zidentyfikowanych w granicach obszarów objętych tym projektem cennych zasobów środowiska przyrodniczego, w tym stanowisk zwierząt objętych ochroną gatunkową oraz płatów cennych siedlisk przyrodniczych.

W wyniku realizacji ustaleń projektu Pierwszej Zmiany Studium w zasięgu enklawy nr 1 nie powstaną dodatkowe źródła negatywnego oddziaływania na zasoby środowiska przyrodniczego, w tym zidentyfikowane w jej sąsiedztwie stanowiska zwierząt objętych ochroną gatunkową. Zwłaszcza, że w projekcie Pierwszej Zmiany Studium zawarto regulacje ograniczające możliwość zabudowania i dowolnego zagospodarowania obszarów nim objętych, a co za tym idzie minimalizujących ewentualne niekorzystne oddziaływania na przyrodę ze strony planowanego zagospodarowania.

Znacząco negatywnie na cenne zasoby środowiska, w tym na zidentyfikowane tu płaty cennych siedlisk przyrodniczych oraz stanowiska chronionych gatunków zwierząt, nie wpłynie także realizacja wskazanego w projekcie Pierwszej Zmiany Studium kierunku zagospodarowania zespołu enklaw nr 2. Wprawdzie w wyniku realizacji planowanego na tych obszarach zagospodarowania „okrojeniu” mogą ulec siedliska leśne, w tym fragment płąta cennego siedliska przyrodniczego o kodzie 9130, zidentyfikowanego w południowej części zespołu enklaw nr 2. Jednak jak wykazano w rozdziale 9 prawdopodobny maksymalny uszczerbek powierzchni tego siedlisk - w stosunku do powierzchni tego typu siedliska w całej ostoi Góry Kamienne - nie będzie znaczący, gdyż wyniesie 0,2%. Wycięcie fragmentu (maksymalnie o 0,63 ha z płąta o powierzchni 1,58 ha) płąta tego siedliska, nie wpłynie znacząco negatywnie na stan tego typu siedlisk w ostoi Natura 2000. Zwłaszcza, że siedlisko o kodzie 9130 zidentyfikowane w południowej części zespołu enklaw nr 2 projektu Pierwszej Zmiany Studium (planowanej do wylesienia w celu wprowadzenia planowanego zainwestowania „turystycznego”), jest w złym stanie. Szanse i możliwości, w tym ekonomiczne, poprawy tego stanu są dyskusyjne, nawet w przypadku odstąpienia od realizacji projektu Pierwszej Zmiany Studium. Ponadto warto przypomnieć, o czym wspomniano już w rozdziale 9, że o możliwości realizacji planowanej w zasięgu zespołu enklaw nr 2 inwestycji, przesądzi procedura oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, przeprowadzona na zasadach określonych w *ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235, z późn. zm.). Jeżeli w ramach oceny oddziaływania na środowisko prowadzonej na etapie realizacji konkretnej inwestycji okazałoby się, że jej wpływ na środowisko mógłby być znaczący, w ramach ewentualnej kompensacji przyrodniczej można zalecić odtworzenie zniszczonego siedliska (o porównywalnych proporcjach i w bliskim sąsiedztwie miejsca, na które realizowane przedsięwzięcie będzie oddziaływało). Kompensacja ta mogłaby się odbyć na terenach leśnych rozciągających się w bezpośrednim sąsiedztwie zespołu enklaw nr 2 projektu Pierwszej Zmiany Studium. Jest to jednak jedynie propozycja. Szczegółowe wytyczne dotyczące ewentualnych metod ograniczania lub kompensacji oddziaływań, powinny zostać określone na etapie opracowywania raportu oddziaływania na środowisko konkretnej inwestycji oraz wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody

na realizację przedsięwzięcia. Reasumując, w wyniku urzeczywistnienia ustaleń projektu Pierwszej Zmiany Studium na obszarach nim objętych nie powstaną źródła znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko przyrodnicze. Regulacje i rozwiązania przyjęte w analizowanym projekcie, mające na celu zapobieganie i ograniczanie ewentualnych negatywnych oddziaływań planowanego zagospodarowania na środowisko, wydają się wystarczające – dla dokumentu, jakim jest studium - dla ochrony lokalnych walorów naturalnych. Warto także podkreślić, że studium nie ma mocy narzędzia wymuszającego dokonanie ewentualnej kompensacji.

11. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE PIERWSZEJ ZMIANY STUDIUM WRAZ Z UZASADNIENIEM ICH WYBORU LUB WYJAŚNIENIE BRAKU ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH.

Niniejsza prognoza wykonywana była równocześnie z pracami nad projektem Pierwszej Zmiany Studium. W trakcie tych prac dokonano analizy istniejących uwarunkowań (w tym przyrodniczych i krajobrazowych) oraz rozważano różne (alternatywne) możliwości ich wykorzystania, ale i ochrony. Propozycje innych zapisów (alternatywnych), niż w analizowanym projekcie przekazano bezpośrednio autorom projektu Pierwszej Zmiany Studium. W rezultacie powyższych prac w omawianym projekcie Pierwszej Zmiany Studium przyjęto ustalenia i regulacje pozwalające na zrównoważony rozwój obszarów nim objętych (uwzględniającego potrzeby ochrony lokalnych zasobów środowiska przyrodniczego oraz krajobrazu).

Dokument planistyczny, jakim jest studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, musi w miarę możliwości jednoznacznie przesądzać o przyjętych rozwiązaniach planistycznych, nie pozostawiając pola do dodatkowych interpretacji. Wobec tego w opracowanym projekcie Pierwszej Zmiany Studium przyjęto najlepsze, z punktu widzenia potencjalnego wpływu na środowisko, z rozpatrywanych rozwiązań przestrzennych. Wśród rozwiązań przestrzennych, dla których rozważano rozwiązania alternatywne, należy przede wszystkim wymienić warianty przeznaczenia nowych terenów pod zainwestowanie sportowo-rekreacyjne – rozpatrywano przede wszystkim możliwości poszerzenia stoku narciarskiego zlokalizowanego obecnie na stoku góry Dzikowiec. Pod uwagę wzięto tu dwa warianty –

rozbudowę w kierunku północnym lub południowym względem obecnej trasy zjazdowej. W analizowanym projekcie Pierwszej Zmiany Studium przyjęto drugi z ww. wariantów (tj. poszerzenie stoku w kierunku południowym), gdyż jest on korzystniejszy dla środowiska.

12. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALNISTYCZNYM.

Prognozę oddziaływania na środowisko opracowano do projektu Pierwszej Zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Boguszów-Gorce (zwanego dalej projektem Pierwszej Zmiany Studium), sporządzanego w związku z Uchwałą Nr XXXV/217/13 Rady Miejskiej w Boguszowie-Gorcach z dnia 27 września 2013 r. w *sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Boguszów-Gorce*. Projektem Pierwszej Zmiany Studium objęto dwie enklawy tj. tereny położone przy ul. Głowackiego (zwaney dalej enklawą nr 1) oraz tereny w rejonie góry Dzikowiec (zwane w dalszej części niniejszego opracowania zespołem enklaw nr 2).

Projekt Pierwszej Zmiany Studium zmienia w części Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Boguszów-Gorce, przyjęte Uchwałą Nr XVIII/102/12 Rady Miejskiej w Boguszowie-Gorcach z dnia 31 maja 2012 r. (zwane dalej dotychczasowym Studium).

Do zmiany dotychczasowego Studium na terenach leżących w rejon ul. Głowackiego, przystąpiono ze względu na potrzebę ujednolicenia niespójnych regulacji obowiązującego Studium w jednostce „Kuźnice Świdnickie – C1”, w której leży omawiany teren. Bowiem w części tekstowej dotychczasowego Studium w ww. jednostce zakazano lokalizacji nowej zabudowy, a w części rysunkowej dopuszczono taką możliwość.

Natomiast celem projektu Pierwszej Zmiany Studium na terenach położonych w rejonie góry Dzikowiec jest stworzenie warunków przestrzennych dla rozwoju Ośrodka Sportowo-Rekreacyjnego „Góra Dzikowiec”.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy jest jednym z elementów systemu planowania przestrzennego kraju i zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym – jako akt niższego rzędu – musi uwzględniać ustalenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa, a ten z

kolei ustalenia koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju. Zatem opracowując projekt Studium uwzględniono założenia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego, Perspektywa 2020, przyjętego Uchwałą Nr XLVIII/1622/2014 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 27 marca 2014 r. Poza tym przy sporządzaniu projektu Pierwszej Zmiany Studium uwzględniono również ustalenia m.in: Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020 roku (przyjętej Uchwałą Nr XLVIII/649/2005 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 30 listopada 2005 r.), Wieloletniego Programu Inwestycyjnego dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007–2013 (przyjętego Uchwałą Nr XXXVI/583/09 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 29 stycznia 2009 r.), Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry oraz Kierunki Strategii Rozwoju Gminy Miejskiej Boguszków-Gorce, przyjęte Uchwałą Nr XXX/201/01 rady Miejskiej w Boguszkowie-Gorcach z dnia 30 marca 2001 r.

Istniejący stan środowiska opisano na podstawie wizji w terenie oraz dzięki informacjom zawartym w wyszczególnionych w niniejszym opracowaniu materiałach. Natomiast oceny oddziaływania na środowisko zagospodarowania planowanego w projekcie Pierwszej Zmiany Studium, dokonano poprzez analizę i konfrontację ustaleń oraz rozwiązań funkcjonalno-przestrzennych zawartych w projekcie Pierwszej Zmiany Studium (ważnych z punktu widzenia wpływu na środowisko) z charakterem (walorami i wrażliwością) elementów środowiska przyrodniczego występujących na obszarze objętym omawianym projektem i w jego sąsiedztwie.

Jedną z metod analizy skutków realizacji ustaleń projektu Pierwszej Zmiany Studium jest, wynikająca z *ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (Dz. U. z 2012 r., poz. 647, z późn. zm.) ocena zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy, która powinna zostać przeprowadzana co najmniej raz w okresie kadencji rady gminy. Obowiązek przeprowadzenia tej oceny wydaje się adekwatnym narzędziem analizy skutków realizacji ustaleń omawianego projektu Pierwszej Zmiany Studium. Także częstotliwość przeprowadzania omawianej oceny jest wystarczająca. Zwłaszcza, że badanie stanu jakości środowiska i zachodzących w nim zmian, będą prowadzone w sąsiedztwie obszarów projektu Pierwszej Zmiany

Studium w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Nie ma zatem potrzeby tworzenia dodatkowych rozwiązań w tym względzie.

Obszar objęty projektem Pierwszej Zmiany Studium znajduje się w stosunkowo niewielkiej odległości od granicy państwa. Jednak ze względu na charakter planowanego zagospodarowania, negatywne oddziaływania na środowisko, będące efektem realizacji ustaleń projektu Pierwszej Zmiany Studium, o znaczeniu transgranicznym nie będą występować.

Najważniejsze uwarunkowania ekofizjograficzne występujące na obszarach projektu Pierwszej Zmiany Studium oraz w ich bezpośrednim sąsiedztwie przedstawiają się następująco:

- Według fizycznogeograficznej regionalizacji Polski obszary projektu Pierwszej Zmiany Studium znajdują się w zasięgu mezoregionu Góry Kamienne (332.43).
- Według podziału regionalnego Sudetów Wałbrzyskich M obszary projektu Pierwszej Zmiany Studium leżą w regionie Masywu Chełmca, przy granicy z regionem Kotliny Wałbrzyskiej.
- Pod względem morfostruktury obszary projektu Pierwszej Zmiany Studium znajdują się w zasięgu Gór Kamiennych (części Niecki Śródsudeckiej) zbudowanych ze skał wulkanicznych i osadowych, których geneza sięga permu. Podłoże obszarów budują głównie zlepieńce, piaskowce, szarogłazy oraz paleoryolity, powstałe w karbonie (erze paleozoicznej). W utworach budujących podłoże obszarów projektu Pierwszej Zmiany Studium mogą także występować łupki z węglem.
- Tereny obejmujące enklawę nr 1 są stosunkowo płaskie. Rzędne wahają się tu od około 529 m n.p.m. do 531 m n.p.m. Natomiast w części obszaru projektu Pierwszej Zmiany Studium, obejmującej zespół enklaw nr 2, rzędne wahają się od około 560 m n.p.m. do 820 m n.p.m. Obecna rzeźba terenu na części obszarów projektu Pierwszej Zmiany Studium została przekształcona antropogenicznie.

- Na obszarach projektu Pierwszej Zmiany Studium nie jest obecnie prowadzona działalność górnicza. Wprawdzie obszary te leżą w zasięgu złoża węgla kamiennego „Victoria”, ale złożo to zaliczono do pozabilansowych.
- Miasto Boguszów-Gorce leży w sudeckim (XVI) regionie hydrogeologicznym.
- Obszary projektu Pierwszej Zmiany Studium znajdują się w zasięgu JCWPd nr 107.
- Wody gruntowe na obszarze gminy Boguszów-Gorce mają charakter okresowy (ich stan zależy od ilości opadów), więc nie tworzą jednolitego zwierciadła. Wodonośność podłoża w południowo-wschodniej części gminy (zatem prawdopodobnie również na obszarach projektu Pierwszej Zmiany Studium) jest średnia lub niska.
- Przez obszary projektu Pierwszej Zmiany Studium nie płynie żadem większy ciek. W zasięgu zespołu enklaw nr 2 zagrożenie stanowić mogą wody ze spływu powierzchniowego (ze zboczy góry Dzikowiec).
- Gleby na obszarach objętych projektem Pierwszej Zmiany Studium są żyzne - dominują tu gleby IV klasy bonitacyjnej. Według waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej Polski warunki agroekologiczne w gminie Boguszów-Gorce określono na średnie (50-60 pkt w 100 punktowej skali).
- Pod względem przyrodniczo-leśnym obszary projektu Pierwszej Zmiany Studium leżą w zasięgu Gór Wałbrzyskich Południowych (G.1a.5.e). Roślinność potencjalną na obszarach projektu Pierwszej Zmiany Studium tworzyły grądy środkowoeuropejskie (*GalioCarpinetum*) - w odmianie śląsko-wielkopolskiej, formie podgórskiej, serii ubogiej. Część tych lasów – w zasięgu enklawy nr 1 - została wykarczowana, a w tych które pozostawiono – w zasięgu zespołu enklaw nr 2 - drzewa liściaste zastąpiono świerkami. Obecnie roślinność w zespole enklaw nr 2 stanowią lasy, a w zasięgu enklawy nr 1: użytki rolne, nieużytki oraz zieleń urządzona. Miejscami występują tu także „samosiejki” roślinności trawiastej, drzew i krzewów.
- Obszary projektu Pierwszej Zmiany Studium leżą w zasięgu fragmentu Obszaru Specjalnej Ochrony ptaków Natura 2000 Sudety Wałbrzysko-Kamiennogórskie PLB020010. Ponadto znaczna zespół enklaw nr 2 znajduje się w zasięgu fragmentu projektowanego Specjalnego Obszaru Ochrony

siedlisk Natura 2000 Góry Kamienne PLH020038. Dodatkowo tereny położone w południowo-zachodniej części zespołu enklaw nr 2 projektu Pierwszej Zmiany Studium objęto także ochroną w postaci Parku Krajobrazowego Sudetów Wałbrzyskich i jego otuliny.

W zasięgu zespołu enklaw nr 2 projektu Pierwszej Zmiany Studium zidentyfikowano płaty cennych siedlisk przyrodniczych: jaworzyn i lasów klonowo-lipowe na stokach i zboczach [*9180] oraz żyznych buczyn [9130]. W granicach enklawy nr 1 projektu Pierwszej Zmiany Studium nie zidentyfikowano dotychczas cennych siedlisk przyrodniczych oraz stanowisk chronionych gatunków roślin, zwierząt czy grzybów.

- Struktura gatunkowa zwierząt na obszarach projektu Pierwszej Zmiany Studium odpowiada takiej, jaka zazwyczaj występuje na zabudowanych obrzeżach obszarów zurbanizowanych. Jednak występują tu także gatunki podlegające ochronie na mocy *Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt* (Dz. U. Nr 237, poz. 1419). W zasięgu zespołu enklaw nr 2 zidentyfikowano stanowiska następujących gatunków dziko występujących zwierząt, objętych ochroną ścisłą: jaszczurki żyworodnej *Lacerta vivipara*, sóweczki *Glaucidium passerinum* oraz siniaka *Columba oenas*.
- Na obszarach projektu Pierwszej Zmiany Studium ani w ich bezpośrednim sąsiedztwie nie zidentyfikowano dotychczas obiektów i obszarów zabytkowych. Nie ma tu także dóbr kultury współczesnej.
- Według regionalizacji klimatycznej Polski obszar gminy Boguszów-Gorce leży w regionie klimatycznym wałbrzyskim (IV), piętrze umiarkowanie chłodnym („c”). Region ten charakteryzuje dość długa zima i krótkie lato. Klimat lokalny występujący na obszarach objętych projektem Pierwszej Zmiany Studium nie odbiega znacząco od klimatu regionalnego.

W zasięgu zespołu enklaw nr 2 mogą występować zjawiska związane z inwersją termiczną. Zjawiska inwersyjne mogą być potęgowane spływami chłodnego powietrza ze szczytu Dzikowca. Może to wpływać na pogorszenie warunków klimatycznych występujących na omawianym obszarze.

Istniejące na obszarach projektu Pierwszej Zmiany Studium uwarunkowania nie stanowią znaczącej przeszkody w rozwoju planowanego zagospodarowania. Występują tu jednak pewne ograniczenia w dowolnym zagospodarowaniu obszarów projektu Pierwszej Zmiany Studium - związane z lokalnymi walorami przyrodniczymi (cennymi obiektami i obszarami). Ponadto na części zespołu enklaw nr 2 istnieją niekorzystne uwarunkowania gruntowe (mała nośność) dla wprowadzania zabudowy.

Pewne przeszkody w użytkowaniu i zagospodarowaniu terenów związane są także z istniejącymi na obszarach projektu Pierwszej Zmiany Studium (i w ich sąsiedztwie) elementami infrastruktury technicznej (liniami elektroenergetycznymi średniego (20 kV) napięcia).

Stan środowiska i główne zagrożenia poszczególnych jego komponentów występujące na i w sąsiedztwie obszarów projektu Pierwszej Zmiany Studium przedstawiają się następująco:

- W zasięgu enklawy nr 1 projektu Pierwszej Zmiany Studium nie ma zbyt licznych potencjalnych źródeł zanieczyszczeń powietrza – są to pojedyncze lokalne kotłownie oraz działalność rolnicza. Natomiast w zasięgu zespołu enklaw nr 2 projektu Pierwszej Zmiany Studium nie ma żadnych źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza. Zatem na stan powietrza atmosferycznego obszarów projektu Pierwszej Zmiany Studium mają wpływ przede wszystkim źródła zanieczyszczeń położone poza ich granicami, w tym: gospodarka energetyczna (głównie ciepłna) i – w znacznie mniejszym stopniu - system komunikacji (samochodowej oraz kolejowej).

Miasto Boguszów-Gorce należy do strefy powiat wałbrzyski z wyłączeniem miasta Wałbrzych (PL0204), w której dokonuje się oceny jakości powietrza. W 2012 r. w powyższej strefie zanotowano - na stacji pomiarowej przy ul. Wysockiego w Wałbrzychu - przekroczenia dopuszczalnej liczby przekroczeń normy średniodobowej dla pyłu zawieszonego PM10. Znaczne ilości tego pyłu emitowały głównie trzy zakłady, położone poza granicami obszarów projektu Pierwszej Zmiany Studium. Jest mało prawdopodobne, aby wpływały one znacząco negatywnie na stan jakości powietrza obszarów projektu Pierwszej Zmiany Studium i w ich sąsiedztwie. Zwłaszcza, że na tych obszarach nie ma

źródeł tego typu emisji zanieczyszczeń (tj. obiektów przemysłowych). Obiektów takich nie ma także w bezpośrednim sąsiedztwie omawianych obszarów.

- W zasięgu enklawy nr 1 projektu Pierwszej Zmiany Studium występują źródła hałasu komunalnego (zabudowa mieszkaniowa). Źródłem hałasu w enklawie nr 1 są także prace rolne. Istniejące na omawianym obszarach projektu Pierwszej Zmiany Studium źródła emisji hałasu - ze względu na ich niewielką ilość i skalę emitowanego hałasu a także jego rodzaj - nie stanowią prawdopodobnie znaczącego zagrożenie dla jakości lokalnego klimatu akustycznego (przy czym nie zostało to dotychczas potwierdzone badaniami). Na jakość lokalnego klimatu akustycznego obszarów projektu Pierwszej Zmiany Studium wpływają także źródła emisji hałasu, położone w sąsiedztwie tych obszarów. W przypadku enklawy nr 1 potencjalnym źródłem hałasu jest przede wszystkim ulica Głowackiego, biegnąca w bezpośrednim sąsiedztwie południowej granicy tego obszaru. Jednak z uwagi na fakt, iż jest to ulica przenosząca jedynie ruch lokalny, omawiane uciążliwości nie powinny być znaczące. Na klimat akustyczny zespołu enklaw nr 2 projektu Pierwszej Zmiany Studium może potencjalnie wpływać linia kolejowa nr 291. Źródłem emisji hałasu są także istniejące w bezpośrednim sąsiedztwie omawianego zespołu enklaw nr 2 obiekty usługowe. Generują one hałas gospodarczy, ale dodatkowo stanowią poniekąd źródło hałasu komunikacyjnego. Jednak powyższe emisje mają charakter czasowy. Nie stanowią więc znaczącego zagrożenia dla środowiska. Źródłem hałasu, mogącym mieć wpływ na lokalny klimat akustyczny zespołu enklaw nr 2 projektu Pierwszej Zmiany Studium, są także prace leśne, prowadzone na i w ich bezpośrednim sąsiedztwie. Należy jednak podkreślić, że jest to hałas o charakterze lokalnym i czasowym – krótkotrwałym.
- Obszary projektu Pierwszej Zmiany Studium leżą w zasięgu JCWPd nr 107. Na podstawie wyników badań jakości wód podziemnych przeprowadzonych w 2012 r. stwierdzono, iż stan chemiczny wód powyższej JCWPd jest dobry.
- Na obszarach projektu Pierwszej Zmiany Studium nie występują naturalnie ukształtowane cieki powierzchniowe ani zbiorniki wodne o stałym charakterze. Cieki takie znajdują się natomiast w sąsiedztwie omawianych obszarów. W 2012 r. przeprowadzono badania jakości wód powierzchniowych województwa

dolnośląskiego, w tym m.in. Lesku, płynącego w sąsiedztwie enklawy nr 1 projektu Pierwszej Zmiany Studium. W ocenie jakości wód powierzchniowych przeznaczonych do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, określono ją jako nie spełniającą wymogów. Na podstawie wyników monitoringu obszarów chronionych, stan ekologiczny potoku Lesk określono również jako nie spełniający wymagań.

- W bliskim sąsiedztwie obszarów projektu Pierwszej Zmiany Studium nie występują istotne emitery zanieczyszczeń gleb, może wskazywać na nieduże ich zanieczyszczenie. Przy czym nie można tego stwierdzić jednoznacznie, gdyż nie ma ogólnodostępnych informacji, by na obszarach projektu Pierwszej Zmiany Studium lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie, przeprowadzono badania stanu jakości gleb. Niemniej prowadzony w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska monitoring chemizmu gleb ornych wykazuje, że gleby powiatu wałbrzyskiego posiadają znaczny odsetek gleb ubogich w fosfor. Jeśli chodzi o zawartość potasu odsetek gleb ubogich w ten pierwiastek (zawartość bardzo niska i niska) nie przekracza 20%. Najkorzystniej powiat wałbrzyski wypada pod względem udziału w glebie magnezu, bowiem odsetek z bardzo niską i niską jego zawartością nie przekracza 20% przy 21-37 % w pozostałej części województwa. W ramach monitoringu wojewódzkiego (WIOŚ) m.in. w 2012 r. dokonano oceny stopnia zanieczyszczenia gleb w obszarach bezpośrednio zagrożonych zanieczyszczeniami. Spośród 24 przebadanych terenów uprzemysłowionych i obszarów chronionych, żaden nie dotyczył omawianych obszarów projektu Pierwszej Zmiany Studium. Problemem dotyczącym znacznej części gleb gminy Boguszów-Gorce, jest erozja wodna. Z mapy przedstawiającej „Rejony o różnym stopniu degradacji erozją wodną” wynika, iż stopień degradacji erozją wodną gleb gminy był (w 1994 r.) średni. Prawdopodobnie w zasięgu enklawy nr 1 projektu Pierwszej Zmiany Studium sytuacja ta utrzymuje się nadal (erozja nie pogłębiła się).
- Na obszarach objętych projektem Pierwszej Zmiany Studium nie występują zarejestrowane osuwiska. Nie wskazano tu także obszarów predysponowanych do występowania ruchów masowych.

- Zagrożenie dla fauny i flory występującej na i w sąsiedztwie obszarów projektu Pierwszej Zmiany Studium stanowi rozbudowa terenów osadniczych, w tym terenów ośrodka sportowo-rekreacyjnego „Góra Dzikowiec”. Z pierwszym z powyższych przypadków, tj. z powstaniem nowej zabudowy mieszkaniowo-usługowej w zasięgu enklawy nr 1 projektu Pierwszej Zmiany Studium, wiąże się możliwość bardziej intensywnego penetrowania tego obszaru przez ptactwo i drobne ssaki. W celu ograniczania szkód wywołanych tym zjawiskiem, należy zabezpieczyć miejsca gromadzenia odpadów stałych, aby zawarte w nich zanieczyszczenia, w miarę możliwości, nie trafiały do łańcucha pokarmowego zwierząt. Natomiast w przypadku planowanej rozbudowy ośrodka sportowo-rekreacyjnego „Góra Dzikowiec” (zespół enklaw nr 2 projektu Pierwszej Zmiany Studium) zagrożenie dla lokalnej fauny i flory, wiąże się przede wszystkim z potencjalnym uszczupleniem połąci lasów, porastających omawiane enklawy. Skutki wycinki lasów dla lokalnych populacji roślin i zwierząt będą zależały głównie od skali, sposobu i okresu przeprowadzenia wycinki. Poza wymienionymi powyżej przypadkami, z istniejącym na obszarach projektu Pierwszej Zmiany Studium zagospodarowaniem nie wiążą się szczególne zagrożenia dla fauny i flory. Jeżeli nowe zagospodarowanie będzie stanowiło kontynuację dotychczasowego lub zostanie wprowadzone zgodnie z istniejącymi tu uwarunkowaniami (z poszanowaniem cennych elementów środowiska przyrodniczego), również nie powinno stanowić znaczącego zagrożenia dla populacji lokalnej fauny i flory.

Brak realizacji ustaleń projektu Pierwszej Zmiany Studium uniemożliwi dalszy, racjonalny rozwój przestrzenny obszaru nim objętego, uwzględniający aktualne uwarunkowania. Ponadto zablokowana zostanie możliwość rozbudowy ośrodka sportowo-rekreacyjnego „Góra Dzikowiec”, który jest kluczowym produktem turystycznym nie tylko gminy Boguszów-Gorce, ale całego regionu.

Urzeczywistnienie regulacji zawartych w projekcie Pierwszej Zmiany Studium pozwoli na rozwój obszaru nim objętego w kierunku zgodnym z oczekiwaniami lokalnej społeczności i władz Gminy. Realizacja ustaleń projektu Pierwszej Zmiany Studium przyczyni się także m.in. do rozwoju „ekonomicznego” gminy, gdyż możliwość

rozbudowy ośrodka sportowo-rekreacyjnego „Góra Dzikowiec” jest – o czym już wspomniano – niezwykle istotna dla rozwoju turystyki w regionie. Wprawdzie w wyniku realizacji ustaleń projektu Pierwszej Zmiany Studium, na obszarze nim objętym znacząco powiększy się areał terenów zabudowanych i komunikacyjnych (z których funkcjonowaniem i użytkowaniem związane są negatywne oddziaływania na środowisko, np.: emisje ścieków, odpadów czy zanieczyszczeń powietrza). Do tego budowa planowanych obiektów, budynków i dróg spowoduje także zmiany w krajobrazie. Przy czym dzięki regulacjom projektu Pierwszej Zmiany Studium dotyczącym m.in.: ochrony środowiska i przyrody, kształtowania zabudowy i wskaźników zagospodarowania terenu, znacznie ograniczono możliwość dowolnego zagospodarowania obszaru objętego projektem Pierwszej Zmiany Studium, a co za tym idzie potencjalnie negatywnego wpływu nowego zagospodarowania na środowisko.

Ochrona środowiska jest realizowana w Polsce poprzez odpowiednie akty prawne, w tym ustawy i rozporządzenia. Jest to częściowo wynikiem celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym i wspólnotowym. Za jeden z najważniejszych krajowych aktów prawnych dotyczących ochrony środowiska należy uznać wspomnianą już wcześniej *ustawę z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*, na podstawie której sporządzona została niniejsza prognoza. Przywołana ustawa jest częściowo wynikiem ustaleń międzynarodowych - w Artykule 14 Konwencji o Różnorodności Biologicznej (sporządzonej w Rio de Janeiro w dniu 5 czerwca 1992 r.) określona została potrzeba wykonywania ocen oddziaływania na środowisko dla projektów, które mogą mieć istotne negatywne skutki dla różnorodności biologicznej (w celu uniknięcia lub zmniejszenia takich skutków). Ponadto treść *ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* jest wynikiem wdrożenia do prawa polskiego dyrektyw Wspólnoty Europejskiej, wśród których można wymienić: *dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko* (Dz. Urz. WE L 197 z

21.07.2001, str. 30; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 6, str. 157) oraz dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/4/WE z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska i uchylającej dyrektywę Rady 90/313/EWG (Dz. Urz. WE L 41 z 14.02.2003, str. 26; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne).

Dotychczasowe Studium realizuje cel nadrzędny *Ramowej Dyrektywy Wodnej* a także cele *Polityki Ekologicznej Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016* między innymi poprzez zapisy, mające służyć ochronie wód podziemnych i powierzchniowych. Te regulacje utrzymano w projekcie Pierwszej Zmiany Studium, nie wprowadzając dodatkowych regulacji w omawianym zakresie.

W ustaleniach dotychczasowego Studium - utrzymanych w projekcie Pierwszej Zmiany Studium - położono nacisk także m.in. na właściwą gospodarkę energetyczną, tj. dążącą do poprawy stanu czystości powietrza. (ograniczenia emisji dwutlenku węgla i innych substancji zanieczyszczających powietrze), poprzez dążenie do sukcesywnej „wymiany istniejących urządzeń grzewczych na urządzenia przyjazne dla środowiska o niskiej emisji zanieczyszczeń oraz stosowanie przyjaznych dla środowiska nośników energii, poprzez zastępowanie ogrzewania z indywidualnych urządzeń na centralne obsługujące przynajmniej jeden budynek”. Działanie takie są realizacją *Polityki energetycznej Polski do 2030 r.*, przyjętej przez Radę Ministrów dnia 10 listopada 2009 r. oraz *Polityki Ekologicznej Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016*.

Poza powyższymi opracowaniami, przy sporządzaniu projektu Pierwszej Zmiany Studium uwzględniono m.in.: „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Boguszów-Gorce - aktualizacja na lata 2008-2011 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2015” oraz Lokalny Program Rewitalizacji miasta Boguszów-Gorce na lata 2007-2013.

Reasumując, regulacje zawarte w dotychczasowym Studium i utrzymane w projekcie Pierwszej Zmiany Studium, uwzględniają - w możliwym zakresie i zgodnie z kompetencjami takiego dokumentu - cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, krajowym i lokalnym.

Przewidziane w projekcie Pierwszej Zmiany Studium zagospodarowanie może mieć niekorzystny wpływ na niektóre komponenty środowiska, gdyż takiego zagrożenia nie da się całkowicie wykluczyć. Większość influencji związanych z realizacją ustaleń projektu

Pierwszej Zmiany Studium w zasięgu enklawy nr 1 będzie miała charakter czasowy – wystąpi na etapie wznoszenia nowej zabudowy czy budowy nowych dróg oraz innych obiektów i urządzeń, które dopuszczono na omawianym obszarze. Podczas prac budowlanych dojdzie do emisji hałasu oraz emisji pyłu pochodzącego z materiałów budowlanych oraz emisji spalin z pracujących maszyn budowlanych i ruchu pojazdów transportowych. Ponadto prace budowlane mogą również wiązać się z ewentualną emisją substancji ropopochodnych z pojazdów i maszyn budowlanych do „uwrażliwionego” gruntu. Do zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego może dojść również w przypadku niewłaściwego zabezpieczenia: ścieków bytowych wytwarzanych przez pracowników budowy, materiałów budowlanych czy samego zaplecza budowy. Wpływ powyższych emisji na stan i jakość środowiska nie będzie znacząco negatywny. Oddziaływania te będą bowiem występowały tylko przez pewien czas - do momentu zakończenia budowy. Również ich ilość nie będzie prawdopodobnie znacząca – z uwagi na niewielką, lokalną skalę nowych inwestycji. Warto podkreślić, że ww. emisje zanieczyszczeń, mogą wystąpić także w wyniku realizacji ustaleń dotychczasowego Studium. W wyniku prac budowlanych zniszczona zostanie wierzchnia warstwa glebowa, w tym porastająca ją roślinność. Naruszone i zanieczyszczone może zostać również środowisko gruntowo-wodne. Naruszenie wierzchniej warstwy glebowej będzie miało charakter stały - w miejscu posadowienia budynków i pod drogami. Oddziaływanie to będzie dotyczyło stosunkowo małego areалу gruntów, na których w projekcie Pierwszej Zmiany Studium dopuszczono możliwość lokalizacji nowych obiektów budowlanych. W zamian za zniszczoną roślinność, w wyniku realizacji ustaleń projektu Pierwszej Zmiany Studium w zasięgu enklawy nr 1, zostanie wprowadzona inna, prawdopodobnie bardziej różnorodna gatunkowo.

Opisane powyżej negatywne oddziaływania na środowisko w postaci: lokalnej zmiany rzeźby terenu, zniszczenia wierzchniej warstwy glebowej oraz emisji hałasu i odpadów w trakcie prowadzenia prac budowlanych, wystąpią prawdopodobnie także w wyniku realizacji ustaleń projektu Pierwszej Zmiany Studium w zasięgu zespołu enklaw nr 2. Ponadto skutkiem planowanej w zasięgu zespołu enklaw nr 2 rozbudowy ośrodka „Góra Dzikowiec”, będzie wycięcie połaci lasu, w tym fragmentu płata cennego siedliska przyrodniczego o kodzie 9130. Przy czym wycinka zostanie przeprowadzona jedynie w południowej części omawianego zespołu enklaw nr 2 oraz będzie dotyczyła maksymalnie

40% powierzchni ww. płatu żyznych buczyn (czyli 0,63 ha z płata o powierzchni 1,58 ha). Według projektu Pierwszej Zmiany Studium fragment siedliska o znaczeniu priorytetowym o kodzie *9180 pozostanie w dotychczasowym użytkowaniu leśnym. Zakazano także zniszczenia siedliska o kodzie 9130, zidentyfikowanego w bezpośrednim sąsiedztwie ww. jaworzyn i lasów klonowo-lipowych na stromych zboczach i stokach (*9180), czyli w północnej części zespołu enklaw nr 2. Zatem zarówno ww. płaty żyznych buczyn, jaki i jaworzyn i lasów klonowo-lipowych na stromych zboczach i stokach, zostaną zachowane w dotychczasowym stanie.

Na części gruntów leśnych, które mogą zostać wylesione (gdyż uzyskały już częściowo zgodę Ministra Środowiska na zmianę przeznaczenia na cele nierolnicze i nieleśne oraz decyzję zezwalającą na trwałe wyłączenie z produkcji gruntów leśnych stanowiących własność Skarbu Państwa), zidentyfikowano – o czym już wspomniano wcześniej - dwa płaty żyznej buczyny (9130), nie wykazane dotychczas w Planie Zadań Ochronnych na lata 2013-2022 (projekt) SOO Góry Kamienne PLH020038. Płaty te - o łącznej powierzchni 2,05 ha - zidentyfikowano na stoku Dzikowca, po lewej i prawej stronie wyciągu (patrząc z dolnej stacji kolejki ku górnej). Ściana jednego z płatów (o powierzchni 0,47 ha; zidentyfikowanego w północnej części zespołu enklaw nr 2 projektu Pierwszej Zmiany Studium) tworzy krawędź istniejącej trasy zjazdowej. Przez płat ten prowadzi trasa kolarstwa grawitacyjnego, przez co roślinność runa jest pofragmentowana, dodatkowo płat przecinają drogi leśne. Drugi ze zidentyfikowanych płatów żyznej buczyny (o powierzchni 1,58 ha; porastający fragment południowej części zespołu enklaw nr 2) tworzy zwarty płat o stabilnej powierzchni – nie pofragmentowanej antropogenicznie. Ogólny stan zachowania obu z omawianych płatów żyznej buczyny, oceniono jako zły – U2 [Smoczyk M., listopad 2014].

Zgodnie z ustaleniami projektu Pierwszej Zmiany Studium możliwe będzie wycięcie maksymalnie 40% powierzchni ww. siedliska o kodzie 9130 zidentyfikowanego w południowej części zespołu enklaw nr 2. Realizacja najbardziej rozległego „scenariusza” wycinki, oznaczałaby wycięcie około 0,63 ha z omawianego płata żyznych buczyn (9130), co stanowiłoby uszczerbek - w stosunku do powierzchni siedliska w całej ostoi Góry Kamienne (wynoszącej 329,46 ha po weryfikacji danych z Planu Zadań Ochronnych o dane z ekspertyzy siedliskowej przeprowadzonej przez pana Smoczyka) o 0,2%. Zatem - w powyższym przypadku - zniszczenie fragmentu płatu żyznych buczyn

(9130) rosnących w południowej części zespołu enklaw nr 2 projektu Pierwszej Zmiany Studium, nie obejmie znaczącego ich arealu – w stosunku do powierzchni tego typu siedlisk zidentyfikowanych w zasięgu obszaru Natura 2000 Góry Kamienne. Według opinii zawartej w ekspertyzie siedliskowej „na ogólny stan zachowania i stopień fragmentacji siedlisko 9130 działania takie nie będą miały istotnego wpływu.”

Wycinka drzew w zasięgu części zespołu enklaw nr 2 projektu Pierwszej Zmiany Studium z pewnością wpłynie na powierzchnię terenu. Bowiem odsłonięta zostanie wierzchnia warstwa gleby, chroniona dotychczas przez korzenie drzew przed rozmywaniem i procesami erozyjnymi. Jeśli gleba nie zostanie odpowiednio zabezpieczona, np. obsadzona roślinnością trawiastą, może dojść do jej rozmywania (np. w trakcie ulewnych deszczy) i wystąpienia procesów erozyjnych. Jest to jednak mało prawdopodobne, bo dla właściwego funkcjonowania stoku narciarskiego niezbędne jest odpowiednie ustabilizowanie jego nawierzchni, co zazwyczaj realizowane jest poprzez ich obsadzenie niską, dobrze ukorzenioną roślinnością.

Uszczuplenie połaci lasu może mieć także wpływ na lokalną bioróżnorodność – przekształcenie siedliska poprzez wycinkę drzew powoduje zazwyczaj zmiany w liczebności gatunków zwierząt, bytujących w tym siedlisku (dotyczy to zwłaszcza owadów i ptaków). Zazwyczaj przybywa gatunków odpowiedzialnych za zapylanie roślin, a ubywa tych, które przenoszą nasiona roślin. Trudno ocenić czy te zmiany są dobre czy złe dla środowiska, gdyż nie można jednoznacznie wskazać „wyższości” jednych gatunków nad innymi.

Wycięcie połaci lasów porastających stok góry Dzikowiec może mieć wpływ na gatunki ptaków, zidentyfikowane w zasięgu zespołu enklaw nr 2 projektu Pierwszej Zmiany Studium oraz w ich sąsiedztwie. Nie będzie to jednak oddziaływanie znacząco negatywne. Zwłaszcza, że zidentyfikowane w zasięgu zespołu enklaw nr 2 projektu Pierwszej Zmiany Studium gatunki zwierząt chronionych, obecnie bytują w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru zainwestowanego, przez co prawdopodobnie są mniej uciążliwe na obecność człowieka. Planowany rozwój ośrodka sportowo-rekreacyjnego „Góra Dzikowiec” nie spowoduje powstania nowych, dodatkowych źródeł znaczącego negatywnego oddziaływania na nie. Takie przyjęte w projekcie Pierwszej Zmiany Studium rozwiązanie ma na uwadze, iż w bezpośrednim sąsiedztwie omawianych

stanowisk zwierząt chronionych, znajdują się tereny leśne, na których zwierzęta będą mogły stworzyć (o ile jeszcze tego nie uczyniły) nowe siedliska.

Niezależnie od skali przyszłej wycinki, wylesienie fragmentu lasu w zasięgu zespołu enklaw nr 2 projektu Pierwszej Zmiany Studium – zgodnie z § 3 ust. 3 pkt 86 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. Nr 213, poz. 1397, z późn. zm.) – będzie stanowiło przedsięwzięcie mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Realizacja tego typu planowanego przedsięwzięcia wymaga – zgodnie z art. 59 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235, z późn. zm.) - przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko. Dopiero ta ocena wykaże jaki wpływ na środowisko będzie miało planowane przedsięwzięcie, a co za tym idzie czy będzie można je zrealizować, czy też nie. Obecnie trudno to jednoznacznie stwierdzić. Przy czym nie ma jednoznacznych przesłanek, by uznać, że realizacja ustaleń projektu Pierwszej Zmiany Studium w zasięgu zespołu enklaw nr 2 wpłynie znacząco negatywnie na środowisko.

Reasumując, przy obecnym stanie wiedzy dotyczącej planowanej rozbudowy ośrodka sportowo-rekreacyjnego “Góra Dzikowiec” oraz cennych zasobów środowiska przyrodniczego, zidentyfikowanych w rejonie tego ośrodka, przyjmuje się, że realizacja ustaleń projektu Pierwszej Zmiany Studium w zasięgu zespołu enklaw nr 2 – przy zakładanych, racjonalnych wariatach wycinki lasu - może negatywnie wpłynąć na środowisko, przy czym nie będzie to oddziaływanie znacząco negatywne.

Poza zidentyfikowanymi i opisanymi wcześniej negatywnymi oddziaływaniami planowanego zagospodarowania na środowisko, do negatywnych skutków realizacji ustaleń projektu Pierwszej Zmiany Studium należeć będzie zmiana struktury dotychczasowego użytkowania gruntów. Oddziaływanie to będzie miało charakter bezpośredni i stały. W związku z realizacją ustaleń projektu Pierwszej Zmiany Studium na obszarach nim objętych nastąpi intensyfikacja powierzchni zabudowanej, a co za tym idzie zmiana ulegnie powierzchnia biologicznie czynna. Aby nie dopuścić do niekontrolowanego pomniejszenia istniejącej powierzchni biologicznie czynnej i całkowitego zabudowania obszarów projektu Pierwszej Zmiany Studium, w omawianym projekcie nakazano zachowanie minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej

na każdej działce budowlanej przeznaczonej dla zabudowy lub innego zainwestowania. Ponadto w projekcie Pierwszej Zmiany Studium określono maksymalny udział powierzchni zabudowy na każdym z terenów. Wielkości tych wskaźników minimalizują możliwość całkowitego zabudowania obszarów projektu Pierwszej Zmiany Studium, a co za tym idzie ograniczają negatywne skutki tego typu zabiegów na środowisko.

Kolejne kategorie niekorzystnych oddziaływań na środowisko pojawią się na etapie użytkowania nowych budynków, dróg oraz innych obiektów dopuszczonych w projekcie Pierwszej Zmiany Studium na obszarach nim objętych. Będą to prawdopodobnie influencje o charakterze bezpośrednim, skumulowanym, długoterminowym i stałym. Przy czym skala negatywnego oddziaływania nowego zagospodarowania (po jego realizacji) na środowisko będzie zależała oraz zachowań właścicieli i użytkowników poszczególnych nieruchomości oraz od jakości przyjętych rozwiązań architektonicznych, których nie określa się w projekcie Pierwszej Zmiany Studium.

Reasumując, w wyniku urzeczywistnienia ustaleń projektu Pierwszej Zmiany Studium na obszarach nim objętych nie powinny powstać źródła znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko przyrodnicze. Regulacje i rozwiązania przyjęte w analizowanym projekcie, mające na celu zapobieganie i ograniczanie ewentualnych negatywnych oddziaływań planowanego zagospodarowania na środowisko, wydają się wystarczające – dla dokumentu, jakim jest studium - dla ochrony lokalnych walorów naturalnych. Warto także podkreślić, że studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego nie ma mocy narzędzia wymuszającego dokonanie ewentualnej kompensacji.